

ünsiyet 17

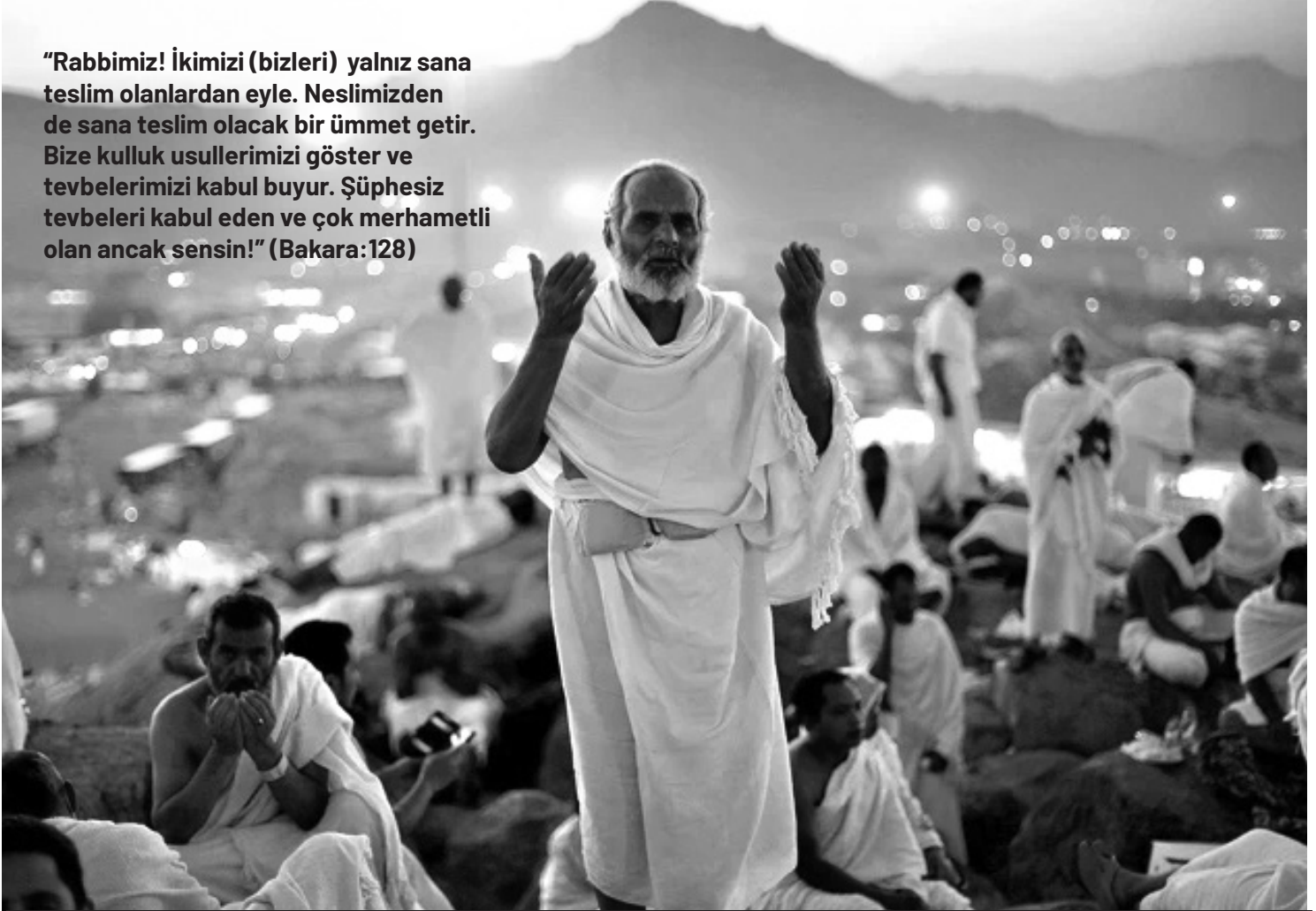
İLMİ, KÜLTÜREL, FİKRİ AYLIK DERGİ

ISSN: 3023-7688

AĞUSTOS 2025

İnsanlar, başlangıçta (Tevhid üzere) aynı dine inanan tek bir ümmetti. Sonra kimi iman kimi inkâr ederek anlaşmazlığa düştüler de Allah onlara, müjdeleyici ve uyarıcı peygamberler gönderdi. Anlaşmazlığa düştükleri konularda insanlar arasında hakem olması için o peygamberlere dinî gerçekleri içeren kitaplar indirdi...." (Bakara:216)

"Rabbimiz! İkimizi (bizleri) yalnız sana teslim olanlardan eyle. Neslimizden de sana teslim olacak bir ümmet getir. Bize kulluk usullerimizi göster ve tevbelerimizi kabul buyur. Şüphesiz tevbeleri kabul eden ve çok merhametli olan ancak sensin!" (Bakara:128)

"Ey mü'minler! Siz, insanların iyiliği için yeryüzüne çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz. Çünkü siz usûlünce iyilikleri ve güzellikleri emredip yayar; kötülük ve çirkinlikleri yasaklayıp önüne geçmeye çalışırsınız. Bunu da zâten Allah'a inandığınızdan dolayı, onun bir gereği olarak yaparsınız...." (Âl-i İmran:110)
"Böylece sizi, bütün insanlara şahit ve örnek olasınız, Peygamber de size şahit ve örnek olsun diye dengeli mutedil bir ümmet kıldık..." (Bakara:14)

DOSYA

ÜMMET BİLİNCİ

■ ABDULVAHİD SİPAHİOĞLU ■ ABDULHAMİD BAYIRBAŞ ■ A. CEMAL ÇİFTÇİ ■ CELALEDDİN SİPAHİOĞLU
■ HARUN AYDIN ■ HASAN EKİNCİ ■ İBRAHİM ŞAHİN ■ İRFAN SETENCİ ■ MEHMET AYMAN ■ MEHMET GÖKTAŞ
■ MUSTAFA DOĞU ■ NEZİR ERGENÇ ■ TURHAN ARSLAN ■ VEDAT ÖNAL

içindekiler

Ümmet

EDİTÖR 3

Lafı Bile Olmaz

HARUN AYDIN 4

Hayırlı Bir Ümmet (miyiz)?

MUSTAFA DOĞU 5

İmamesi Koparılmış Tespih Taneleri!..

İBRAHİM ŞAHİN 7

Sen Büyüksün

MEHMET AYMAN 9

Ümmet olmak kimlik sahibi olmaktır

CELALEDDİN SİPAHİOĞLU 10

Nedir bizi ümmet olmaktan alıkoyan?

MEHMET GÖKTAŞ 11

İdealler ve Gerçekler Ayrımında İslam Ümmeti

HASAN EKİNCİ 13

Ulus Devlet İdeolojisine Kurban Edilen "Ümmet" Bilinci

VEDAT ÖNAL 15

Ümmet Olmanın Sorumluluğu

ABDÜLHAMİD BAYIRBAŞ 18

"Ümmet" Kavramı Hakkında

MEHMET AYMAN 20

İtaat, Çekişme ve Zaaf İlişkisi

İRFAN SETENCİ 22

Ümmet Bilinci

TURHAN ARSLAN 23

Ahlak

ABDULVAHİD SİPAHİOĞLU 25

Kötü

NEZİR ERGENÇ 27

Farkında mıyız?

A. CEMAL ÇİFTÇİ 28

Hedefimizde sadece Allah'ın rızasına ermek gibi bir erdemi gerçekleştirmeye ad olarak seçtiğimiz ve beğendiğimiz kızıl elmamız vardı. O ardından bir sel gibi akan bizleri, Rabbimize yaklaştıran bir kutsal değer olarak önümüzden kaçıyor, biz ise ona ermek için çatlarcasına peşinden koşturuyorduk. Çünkü biz şerefli İslam ümmetinin sancaktarlığına soyunmuştuk ve bu görev hakikaten bize yakışıyordu.

Dile pelesenk, lakin günümüz Müslümanlarının pek çoğunun kalbine dokunmamış, fakat söylentisi bile düşmana ürperti veren kelimelerden biri. Mensubiyetinden bahtiyarlık duyduğumuz, mecburiyetlerine uyum sağlama konusunda gönülsüz bir nefer görüntüsü verdiğimiz şerefli kavram.

Yalın halde kullanıldığında kastedilenin İslam ümmeti olduğunu, muarızları bile çok iyi bilirler. Fakat onu taşıyanlar nasıl bir şerefe sahip olduklarını unutalı çok zaman oldu.

Bir ülkeyi işgal etmenin ekonomik maliyetini ve insan kaynakları açısından zorluklarını çok iyi bilen emperyal güçler, dayandığımız ve dayanmakla birlikte güç ve heybet sahibi olduğumuz kavramımız, ümmet ve daha nice-lerini içini boşaltıp önümüze koymak için her yolu denediler. Zira bir ülkenin askersiz işgalinin yolu dilini bozmaktan ve değiştirmekten geçmektedir.

Öyle bir zaman geldi ki, onların bizi bu kavramlardan vaz geçirmesine gerek dahi kalmaksızın, biz çamşır değiştirir gibi üzerimizden ümmet

gömleğini sıyrıp atıverdik. Zira biz o gömleğin zorunlu alt yapısı Allah'a ve ahiret gününe iman etme güzelliğini dünyaya meyil vermemiz dolayısıyla terk etmiştik. Bize yeni gömlekler dikiverdiler, vatandaşlık gibi coğrafya ile özdeşleşme adına icat edilmiş, insanları inançlarından soyutlama adına ayrıca bir mensubiyet noktası olarak. Oysa biz taa orta Asya'lardan çıkıp Anadolu topraklarına gelinceye kadar hiçbir coğrafya ile kendimizi sınırlı hissetmeden ve tamamıyla toprağa bağlı olmadan ümmet sancağı altında sahip olduğumuz kimliğimizle gittiğimiz her yeri, kimliğimizin rengine büründürerek gelmiştik. Serhat boylarında i'layı kelimetullah gibi kutsal bir sloganı kendimize bayrak edinerek, Viyana kapılarına coğrafya takıntısı olmadan dayanmıştık. Çünkü biz inancımızı yaşadığımız her yeri vatanımız olarak kabullenmiştik.

Hedefimizde sadece Allah'ın rızasına ermek gibi bir erdemi gerçekleştirmeye ad olarak seçtiğimiz ve beğendiğimiz kızıl elmamız vardı. O ardından

bir sel gibi akan bizleri, Rabbimize yaklaştıran bir kutsal değer olarak önümüzden kaçıyor, biz ise ona ermek için çatlarcasına peşinden koşturuyorduk. Çünkü biz şerefli İslam ümmetinin sancaktarlığına soyunmuştuk ve bu görev hakikaten bize yakışıyordu. Çünkü tek amacımız vardı, Allah'ın adını yüceltmek. Öyle ki Necip Fazıl'ın dediği gibi ardından çil, çil kubbeler saçarak giden bir ordumuz vardı. Adeta yeryüzünü mescit ederek yolumuza devam ediyorduk.

Biz coğrafyalara sığmayacak kadar kocaman yürekli insanlardık, ümmet oluşumuz, bir beden hassasiyetine sahip koskocaman bir cemaat olmamızı sağlıyordu. Birimizin ayağına taş değse hepimizin büsbütün bedeni acı çekiyordu. Çünkü biz, birbirine sımsıkı kenetlenmiş bir binanın tuğlaları kadar yeknesak bir dizilimle kalben birbiri-mize bağlıydık.

Ümmet deyince akan sular dururdu, hele ümmeti temsil etme yolunda Allah size önderlik vermişse tüm kardeşleriniz sizin eliniz ayağınız olmaya amade olurdu. Nice insan hikayeleri dinlemişinizdir, geçmişte İslam adına bütün bir ümmeti temsil noktasında yaptıklarımızdan dolayı bizi ihtiram ile yad eden. Hala nefes alıp veriyorsa ondan ümit kesilmemiştir, bir şekilde geçmiş aktivasyonunu yeniden kazanabilir anlayışları dünya Müslümanlarının bir kısmında elan geçerli düşüncedir.

Bunun en çarpıcı örneklerini Çanakkale savaşında ve Anadolu'nun düşman işgalinden kurtarılması adına verilen mücadelelerde görmüştük. Tüm dünya İslam'ın başı olarak gördüğü hilafet merkezi İstanbul'u almak ve İslam coğrafyası denilen dünyayı hegemonyası altına alarak İslam'ı çökertmek istediğinde, Halep'inden, Şam'ından, Gazze'sinden ümmetin mensupları, başlarını açıp koşarak gelmişlerdi. Bugün Çanakkale şehitlikleri bunun en çarpıcı tanıklarının kabri şerifleriyle doludur. Mezar taşları, Şam, Halep ve Gazze'dir. Yani kabristan, dirileri olamasa bile ölüleriyle ümmeti temsil etmede en canlı şahitti. Kabirlerdeki ölümler, canlı bir şehadetin temsilcileriydi.

Hele İslam'ın başı dertte diye, kolumdaki, boynundaki, parmağındaki ve kulağındaki zinetlerini yardım olsun diye Ankara'ya yollayan Hindistan'lı Müslümanlara bu eylemi yaptırabilecek şey ümmet bilinci taşımaktan başka hangi duygu olabilir.

Fakat tamda Allah'ın kutlu, alemlere rahmet olarak görevlendirilmiş elçisi Hz. Muhammed'in kaygılandığı günlere gözümüzü açtık. O ne demişti, dünya sevginiz ve ölüm korkunuzdan dolayı kafirler üzerinize akbabalar gibi üşüşecek.

Ümmet oluşunun lafta farkındalığıyla hareket eden Müslümanlar ve de özellikle biz, Gazze'de Filistin'de zulme uğrayan kardeşlerimizin uğradığı zulmü tribünden çekirdek çitleyerek maç izleyen kişiler gibi seyrediyoruz. Allah'tan birkaç duyarlı taraftar stad-yumlarda free palestine yazılı pankartlar açıyor da farzı kifaye misali sarıldığımız sorumluluklarımızın böylece üzerimizden düştüğünü zannediyoruz.

“El küfrü milletün vahide” tanımlamasına muhatap olmuş, yüreği Müslümanlar için kolay bir şekilde kanamayacak Hristiyan dünyası acıma hislerine gark oldu da, bizim ümmet diye şerefli bir konuyla değer kazandırdığımız, dünyadan hala ciddi anlamda tepki emareleri oluşmadı.

Ümmetin mensubu olarak kendimizi nasıl tanımlayabiliriz dersek, İslami meseleleri, muncik, muncik en ince ayrıntısına kadar konuşmayı, tartışmayı seven, bundan zevk alan, İslam konularının konuşulmasını en büyük ibadet sayan, fakat bildikleriyle amel etme noktasında en kurtarıcı tarafı ne kadarsa o kadarı yapmakla yetinen, az amelle bahtiyar olan kullarız diyebiliriz.

İslam dünyasının çöküş dönemini tasvir etme adına, çözüm üretme noktasında sorumlu olan İslam alimlerinin pireler yakalansa derisi yüzülse bundan seccade yapılsa üzerinde namaz kılınır mı sorusuna cevap aramaları gibi bir garabet içinde oluşları hikâye edilir ya, bugün bütün İslam ümmetinin hali bundan farksız bir görüntü arz etmektedir. Hele zaman zaman büyük şeytan Amerika'nın İslam coğrafyasında güya nizamın sağlanması adına operasyon yapmasından medet umar hale geldik ya, bu ayıp olarak İslam ümmeti denilen kalabalıklara yeter de artar.

Bugün dünya ümmetten bir ses bekliyor, fakat ümmet dut yemiş bülbülün sarhoşluğundan daha kötü bir durumda. Adı var, kendi ortada olmayan ümmet ne yaptığını bilmeyen ne yapacağına doğru karar veremeyen pusulasını yitirmiş gemi kaptanından farksız bir biçimde içinde bulunduğu ümmet kıyafetine yakışmayan davranışlar sergilemeye devam ediyor.

HARUN AYDIN

Lafı Bile Olmaz

Kalbin hudutlarını çizecek kalem olmadığı gibi her canlıda müşahhas olan değeri keşfetmek sığ bakışların kârı değildir.

Makyajdan göz özü göremiyor dostum.

Makyajdan göz özü göremiyor dostum. Görüntü toplumu hâline geldiğinde şekil içeriğin, madde mananın tezgâhında eriyor. Fazlalık hep eksiklikten doğuyor, kıyasla hem de başkasıyla kıyasla insan kendinden uzaklaşıyor. Her şey madde formunda yarışa katılıyor. Kim daha çok var? Dostum, sıralamanı söyle, kim olduğunu söyleyim. Sözün hakim olduğu alanda sözcüye, gözün hakim olduğu alanda gözcüye ihtiyaç olmadığı gibi asıl dururken onu reyonla koyanların kim olduğuna bakmak lazım. Bakmak yetmez, görmek lazım. Onun içinse görebilecek bir niyet yani samimiyet.

Düşüncenin evi dildir, denmesi boşuna değil. Onunla hareket ediyor, onun giydirdiği üslupla konuşuyoruz. Yerimiz yurdumuz dille belirleniyor bir bakıma. Yani konumlanıyoruz, hayat karşısında. Milliyet kavramı kendi kültürü ve inancını tanımlarken Fransız İhtilali kaynaklı böl, parçala, yönet fikri “ümmet” kavramının da yaşanan değil iddia edilen bir düzlemin unsuru şekline sokarak karşıtı olan fikri ümmetçiliğe çevirdi. Ağaçtan bir hayvana hatta toprağa kadar nezaketle davranmayı hedef edinen ferasetli bakış açısını “bakış acısı”na dönüştüren zihin deformasyonu başarılı oldu. O olmadığında da varmış gibi gösterme yoluna gidecek bu ruhsuzluk hâli desteklendi sanırım. Üstü açık biri varsa üşüyen, karnı aç varken doymayan, hâli anlatırken nutuk atmaya ihtiyaç duymayan, hakikatle ilişkisini hakkaniyetle kuran, yere düşeni namaza kalkar gibi kaldıran, yaşatma sevincini yaşama sevincine tercih eden bir yürek tanımlanmaz. Hiç durmadan yürüdüğü için “yürek” olmak için kerameti kendinden menkul övgüler yetmez çalışmıyorsa. Her atımı, adımının anlamını taşıyan bir farkındalık ister ki başkasının onu övmesine bakmaz.

Kelimelerin anlamlarıyla telaffuzları arasında mutlak olmasa da çoğunlukla bir ilişki vardır. Müslüman devlet başkanı da anlamı taşıyan imamla ilgili olan ümmet sözcüğü de böyledir. Aynı kaynağa, benzer fikir ve ideallere ya da annenin sahip olduğu en önemli değer olan merhame-te sahip topluluk ümmettir. Kalbin hudutlarını çizecek kalem olmadığı gibi her canlıda müşahhas olan değeri keşfetmek sığ bakışların kârı değildir. İnanan ve inanacak olanlar dışında yapılan ayrımların ne kadar suni olduğunu anlamak için bizim dilimizi inceleyen ilk âlimlerin hangi milletten olduğuna bakmak kâfidir.

Bize bizden olmadığı hâlde bizden olmanın üstünlük olduğunu söylemek de nedir? Kendine değer vermek, kendinde değer bulmak güzel, başkasını küçük görmek büyüklük değildir. Cihanşümul bir davayı kafese hapsetmek isteyenler ile de vatanım diyecek bir bülbül hep duyacaklardır. O vatan başta değerlerini baş tacı etmiş bu topraklar ile anne şefkatiyle açılmış kollarının arasını dolduran tüm insanlıktır.

Zihnimizde yer edinen parçalanmışlıktan yararlananların çokluğuna inat varlığı siyaset üstü bir güç ve iklim alanı, yokluğu Gazze'dir, Doğu Türkistan'dır, mahallemizdir, iş yerimizdir. Farklılık normal, insanlık bütüncül görmektir. Dar aidiyetlere büyük sloganlar yapıştırmak yerine büyük ideallere ram olmuş mukaddes adımlar; zulme düşmandır, yalana düşman öyle olunca kendiliğinden silinir zalim de yalancı da. Prangalar-dan kurtulmak için önce parçada kaybolan gezilere değil bütünü gören sabit kadem duraklara ihtiyaç vardır.

Vasat, Adil, Şahid, Marufu Emreden-Münkerden Nehyeden Hayırlı Bir Ümmet (miyiz)?

İnsanlar yaratılıştaki tek bir ümmet idi. Allah, daha sonra insanları birbirleriyle tanışsın, kaynaşsın, bir ünsiyet geliştirsinsin diye farklı dillerde, renklerde yaratmaya devam ederek, ortak payda olarak Kendi yasaları etrafında cem olmayı belirledi.

*“İşte böylece sizin insanlığa şahitler olmanız, Elçinin de size **şahit** olması için sizi dengeli ‘**Vasat**’, bir ümmet kıldık...” (Bakara, 143)*

“Ey iman edenler! Rükû edin, secde edin, Rabbinize ibadet edin, hayır işleyin ki kurtulasınız! Allah uğrunda, hakkıyla (cihad) edin! O, sizi seçti; dinde üzerinize hiçbir zorluk yükledi, babanız İbrahim’in milletinde (dininde) de bu böyleydi. Elçinin size **şahit** olması, sizin de insanlara **şahit** olmanız için O, gerek daha önce (gelmiş kitaplarda), gerekse bunda (Kur’an’da) size “Müslümanlar” adını vermiştir. Öyle ise namazı kılın; zekâtı verin ve Allah’a (O’nun vahyine) sımsıkı sarılın! O, sizin Mevla’nız (efendinizdir). O ne güzel Mevla ve O ne güzel yardımcıdır!” (Hac, 77-78)

*Ey iman edenler! Allah için şahitlik edenler olarak adaleti titizlikle ayakta tutanlar olun! Bir topluma (karşı) öfke(niz) sizi adaletsizlik suçuna sevk etmesin! **Adil** olun! O (adil davranmak), (Allah’a karşı) takvâli (duyarlı) olmaya daha yakın (bir davranış)tır. Allah’a karşı takvâli (duyarlı) olun! Şüphesiz ki Allah yaptıklarınızdan haberdardır.” (Maide, 8)*

*“Siz, insanlar için çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz (topluluksunuz): **Ma’rûfu** (iyiliği) emreder (öğütler), **Münkerden** (kötülükten) engeller (sakındırır) ve Allah’a inanıp/güvenirsiniz. (Ali İmran, 110)*

Ümmet köken itibarıyla, kendilerine peygamber gönderilmiş topluluk/kavim, nesil, her kabileden bir grup insan, her canlı cinsi, bütün iyilikleri şahsında toplamış kişi veya kendisine uyulan önder, aynı dine inanma, aynı zamanda yaşama veya aynı mekanda bulunma gibi önemli bir unsurda toplanan gruplar anlamlarına gelmektedir. Ümmet kelimesi “anne” kelimesiyle aynı kökten gelmekte ve adeta rahminde merhametin tüm unsurla-

rını taşıyan bu varlığın tüm çocuklarına karşı aynı duyarlılıkla, aynı sevgiyle, aynı hassasiyetle bir kuşatıcılığı sergilediği gibi, “iman” kardeşliğiyle oluşan ümmet eksenli birlikteliğinde aynı şekilde tüm müntesiplerini sarıp sarmalayan, kucaklayan ve duruşuyla, duygu / düşünceleriyle, eylemleriyle peygamberlerin yol göstericiliğinde birbirine bir binanın tuğlaları gibi kenetlenmiş bir topluluk olduğu çok rahatlıkla söylenebilir. Kur’an’ı Kerim’de ümmet kavramının canlı toplulukları, insan toplulukları ve bir inanç, bir nebinin öğretileri eksenini etrafında bir araya gelmiş toplulukları tanımladığını müşahade etmekteyiz. Günümüzde “Ümmet” denildiğinde herkesin aklına ilk gelen, dünyadaki Müslümanların birliğini, toplumsallığını tanımlayan bir kavram olarak kullanılıyor olmasıdır. Tabi bu kullanım sadece kişilerin kendi yaşadıkları çağa/ana özgü bir tanımlama da değildir. Hz. Muhammed’in risâlet ile görevlendirildiği andan, tüm çağların, tüm zamanların ve kıyamete kadar yaşanacak olacak tüm vakitlerin de tedavülünde var olacak bir kavramdır. Bir de bu anlamlara yakın bir anlam çağrıştırmaya yapan “Millet” kavramı vardır ki Kerim Kitabımızda adeta “Din” kavramının eş anlamlısı olarak kullanıldığını görürüz. Fakat millet kelimesinin çağımızda bu anlamından soyutlanarak ırk/etnisite/kavim anlamlarında milliyetçi bir söyleme evrildiğini ve anlam dünyasından koparıldığını görmekteyiz. Bizim bir-iki önceki kuşağımızın dillerinden hiç düşürmediği bir terkip vardır ki ümmet/millet kavramlarının etle tırnak gibi birbirinden ayrılmayan kavramlar olduğunu çok güzel bir şekilde anlatmaktadırlar; “İbrahim Milletinden, Muhammed Ümmetindeyiz.”

Ümmet sadece dini bir kavram olmayıp aynı zamanda İslam/iman eksenli sosyal bir aidiyeti ifade ederken, siyasi anlamda da toplumlari yönete-

cek, sevk ve idare edecek, iyiliği emredip kötülükten sakındırma noktasında caydırıcı bir güç olacak inanlar ordusu-nu tanımlamaktadır. İnsanlar yaratılıştaki tek bir ümmet idi. Allah, daha sonra insanları birbirleriyle tanışsın, kaynaşsın, bir ünsiyet geliştirsinsin diye farklı dillerde, renklerde yaratmaya devam ederek, ortak payda olarak Kendi yasaları etrafında cem olmayı belirledi. Dönem dönem İblis’in kışkırtmaları, heva/heveslerin, nefislerin tuğyan edip azgınlaşarak müstekbirleşmesi, tağutlaşması neticesinde çizgiler/hudutlar aşıldığında elçileriyle müdahale ederek yeniden ortak payda etrafında toplanılması için çağrılar yapılmıştır. Elçilerin bir kısmı tüm uğraşlarına, çabalarına, gayretlerine karşın bir avuç insanın kendisine iman etmesini sağlamaktan öteye geçememiş ve adeta “tek başına bir ümmet” olmuşlardır.

On dokuzuncu yüzyılda başlayan aydınlanma, rönesans/reform hareketleri beraberinde sanayileşmeyi tetiklemiş ve her anlamda kaynak tedariği açısından sömürgeci/kolonyalist mantalitenin doğuşunu hazırlamıştır. Dolayısıyla tüm dünyada zihinsel dönüşümlerle başlatılan süreç haritalarda ki değişimleri kaçınılmaz hale getirmiş, imparatorluklar yerini ulus devletlere terk etmiştir. Bu değişim ve dönüşümdeki en büyük tahrifat/yıkım “İslam ümmeti”ni oluşturan topraklarda gerçekleştirilmiştir. Düne kadar aynı Allah’a, aynı Kitaba, aynı Rasûl/Nebiye iman eden, aynı kibleye yönelen, aynı kaderde/kederde bir araya gelmiş ve aynı hedefe yürüyen adeta birbirlerinin “hısmı” kılınmış insanlar, bir anda parçalara bölünmüş, büyük oranda ulus/ırk/mezhep temelli devletlere büründürülerek birbirlerinin “hasmı” haline getirilmiştir. Ortak doğru, ortak dil, ortak düşünce, ortak eylem yerini herkesin kendi doğrularına bırakmış, beraberinde üretilen yepyeni duygu/düşünce, eylemleri

Bugün iki yıla yakın bir süredir devam etmekte olan Gazze'deki katliam/soykırım/vahşet başta iktidar sahipleri olmak üzere tüm Müslümanların, bizlerin, şayet tanımlama hala doğru olacak ise "ümmetin" bir utancı olmaya devam etmektedir.

doğurarak farklı bir dilin oluşmasını kaçınılmaz hale getirmiş, bu süreç doğal olarak Yeknesaklığı, birlikteliği yok ederek yerini hizipçiliğe, fraksiyonculuğa bırakmıştır.

Bu süreç hala devam etmekte ve bugün geline nokta itibarıyla ise İslam coğrafyasının kahir ekseriyeti kan, gözyaşı, zulüm, açlık içinde kıvranırken, kendilerinin de bu ümmetin bir parçası olarak gören diğer kesimi ise zenginliğin, şımarıklığın, azgınlığın, bencilliğin, hukuksuzluğun, israfın, gösterişin, kibrin, vurdumduymazlığın, iki yüzlülüğün... her türlüünü sergilemektedir. Bütün bunların altında yatan temel saik ise hiç şüphesiz birkaç asırdır yaşanan "zihinsel travmalar"dır. Siyasette/ekonomi de liberal politikaları, yönetim şeklinde demokrasi/laikliği vazgeçilmez kılmanın ve daha da önemlisi "batıya öykünmenin" doğurduğu can yakıcı bir tablodan başkası değildir bu sonucu doğuran. Bu mantalite beraberinde beşerin hukukunu Allah'ın hukukuna, insanların helal/haramlarını Allah'ın helal/haramlarına, iyiliği emredip kötülükten sakınmayı "mahalle baskısı" teraneleri ile ya tüm boş vermişliğe ya da tersi bir söylem/eylem üzerinde pozisyon almayı sağlamıştır. Tıpkı geçmişte ve günümüzde İsrailoğullarının yaptıkları gibi.

Bugün iki yıla yakın bir süredir devam etmekte olan Gazze'deki katliam/soykırım/vahşet başta iktidar sahipleri olmak üzere tüm Müslümanların, bizlerin, şayet tanımlama hala doğru olacak ise "ümmetin" bir utancı olmaya devam etmektedir. İnsanlık benzerini görmüş müdür bilemiyorum ama şahitleri kılındığımız bu vahşet bir gün dahi beklememeyi ve ellerdeki tüm imkanlarla seferber olmayı kaçınılmaz kılmaktadır. İnsanlığını yitirmiş Lanetli siyonist Yahudi çete Gazze'de tüm dünyanın gözleri önünde adeta fantezi yaparcasına, büyük bir keyif içerisinde açlık/susuzluk dahil olmak üzere "Şeytan"ın bile aklına gelmeyecek her türlü yolu kullanarak oradaki Müslümanları hunharca, alçakça, adice, kalleşçe katletmeye devam etmektedir. Peki bu ara ümmet, yani bizler ne yapmaktayız? Ümmetin "iktidar sahip"leri, toplumların vicdanı/merhameti/sağduyusu olması gereken "ulema"sı, kanat ön-

derleri, kurum/kuruluşları, tarikatları, cemaatleri... ne yapmakta? Hangi çıkarıcılığın, menfaatçiliğin hesabı yapılmakta, hangi mahfillere göre pozisyon alınmakta, hangi saiklerle hareket edilmektedir. Üç milyon Müslüman adeta vahşete, katliama, soykırıma terk edilmiş ve sadece edebiyatını yapmak ve onlar üzerinden siyasi/ekonomik rant devşirmek ise yüzü bile kızarmayan bizlere kalmıştır.

Adeta yıllar önce "ümmeti Allah'a şikayet eden" şehid Ahmet Yasin'in mektubundaki gibi. "Allah'ım! Ümmetin suskunluğunu sana şikâyet ediyorum! ... "Siz ey Müslümanlar! Suskun ve aciz, helâk olmuş ölümler! Hâlâ kalpleriniz sızlamıyor mu, başımıza gelen bu acı felâketler karşısında? Bir halk yok mu? Hiç mi kimse yok, Allah için ve ümmetin namusu için kızacak? Ey ümmetin liderleri, ey ümmetin halkları!" ... "Allah'ım! Sana şikâyette bulunuyorum...Sana şikâyette bulunuyorum...Gücümün azlığını, imkânının yetersizliğini ve insanlara karşı zaafımı Sana şikâyet ediyorum. Sen mustazafların Rabbisin... Sen bizim Rabbimizsin... Bizi kime bırakıyorsun? Bize cehennem olacak uzaklara mı? Veya düşmana mı? Allah'ım! Akıtılan kanlar, dokunulan ırzlar, çiğnenen hürmetler, yetim bırakılan çocuklar, oğlunu yitirmiş anneler, dul kalmış kadınlar, yıkılmış evler ve ifsad edilmiş ekinler aşkına, sana şikâyette bulunuyorum. Sana şikâyette bulunuyorum! Gücümüz dağıldı... Birliğimiz bozuldu... Yollarımız ayrıldı...Halkımızın zaafını ve ümmetimizin bize yardım edip, düşmanı yenmedeki aczini sana şikâyet ediyoruz..."

On iki yıldır darbeci sözüm ona kardeş(!) Sisi'nin zindanlarında akla/hayale gelmeyecek her türlü zulme maruz kalmakta olan Muhammed el-Biltaci ve arkadaşlarını da unutmamak gerekiyor. Duyarlılığımızı yitirmemek, zulme uğrayan kardeşlerimizi zihinlerimizde, kalplerimizde diri tutmak adına medyaya düşen mektubundan pasajları paylaşarak yazımızın başında sorduğumuz soruyla herkesi baş başa bırakmak istedim vesselam.

"Ben Muhammed el-Biltaci'yim... El-Ezher Üniversitesi Tıp Fakültesi öğretim üyesi, eski parlamento üyesi ve 2013 yılından beri siyasi duruşum nedeniyle tutukluyum. Son üç yıldır Badr (3) Cezaevi'nin 2. koğuşunda 57 arkadaşımızla birlikte tutuluyoruz. Son derece ağır ve insanlık dışı şartlarda yaşamaktayız. Sekiz yıl geçti... Güneşi de gökyüzünün renklerini de görmedik. Sekiz yıl boyunca, günde 24 saat kapalı hücrelerdeyiz. Sadece en zor sağlık şartlarında hastaneye çıkabiliyoruz. Sekiz yıldır dünyadan tamamen izole durumdayız: Ne gazete ne radyo ne televizyon... Sekiz yıldır annelerimizi, eşlerimizi, çocuklarımızı göremedik. Hiçbirine ziyarete gelme izni verilmedi. Hatta herhangi bir iletişim kurmamıza da izin verilmedi. İçimizden biri annesinin ya da bir yakınının ölüm haberini yıllar sonra öğrenebiliyor.

1 Temmuz itibarıyla açlık grevinde olanların arasına katıldım. Bu insanlık dışı şartlar değişmedikçe grevime ölene kadar devam edeceğim. 12 yılı aşkın süredir insan gücünün dayanamayacağı her türlü eziyete sabrettik. Ancak artık dayanacak gücümüz kalmadı. Bize yapılan eziyet, dünyadaki hiçbir cezaevinde benzeri olmayan bir zulümdür. İsrail işgal devleti bile bu kadarını yapmamıştır. Ölüm, şu an içinde bulunduğumuz durumdan daha kolaydır. Tekrar sesleniyorum: ... Ey dünyanın özgür insanları! Bu zulme, bu zorbalığa, bu tiranlığa karşı sesinizi yükseltin."

YAREN MEKTUPLARI

İmamesi Koparılmış Tespih Taneleri!..

“...Allâh'ım! Ümmetin suskunluğunu sana şikâyet ediyorum!

Allah'ım! Akıtılan kanlar, dokunulan ırzlar, çiğnenen hürmetler, yetim bırakılan çocuklar, oğlunu yitirmiş anneler, dul kalmış kadınlar, yıkılmış evler ve ifsad edilmiş ekinler aşkına Sana şikâyette bulunuyorum!..

Sana şikâyette bulunuyorum! Gücümüz dağıldı, birliğimiz bozuldu, yollarımız ayrıldı. Halkımızın zaafını ve ümmetimizin bize yardım edip, düşmanı yenmemize katkı sağlama hususundaki aczini Sana şikâyet ediyorum!..”

Gecenin orta yerinde gözlerime ilişen ve kim bilir daha önce kaç defa okuduğum ve dinlediğim bu satırlar bir çığlık olup doldurdu odamı sevgili yarenim. Uyku firari, huzur yitik. Telefondaki paylaşımlar arasında sörf yaparken bir önceki paylaşımda yüzüme ve gözlerime yayılan tebessüm birden bire donuverdi dudaklarımda. Aklıma mustazaf, mücahid ve şehidân yurdu Gazze'nin çığlıkları düştü yeniden ve daha bir anlam kazandı şeyh Ahmed Yasin'in Ümmeti şikâyeti!..

Sonra Çin mezalimi altında inleyen Doğu Türkistan saplandı kızgın bir demir gibi sol böğrüne; Haremlerine gürbüz Çin erkekleri yerleştirilen Müslüman evlerindeki bacılarımızın çaresizlik içerisindeki kıvranısları ve iniltileri.

Sonra imamesi kopmuş tesbih taneleri gibi dünyanın dört bir yanında zulüm ve istikbara karşı hayatta kalma mücadelesi veren Filistin'deki mülteci kampları, Arakan, Keşmir, Çeçenistan, Kırım, Özbekistan, Moro!

Tarihe derin izler bırakan Afganistan, Mısır, Irak, Suriye ve yüzyıllardır çığlıkları dinmeyen daha nice ümmet coğrafyaları!

Küçüldükçe küçüldüm oturduğum yerde. Yatağım bir iğneli fiçıya, yastığım parçalanmış bebek cesedine, yorganımsa hutame'ye (Bak. Hümeze:4-9) dönüştü desem acımı ve utancımı tarif edebilmiş olamam inan!

Mektubuma gayri ihtiyari olarak yapmış olduğum böylesi bir girişten

acı ve tatlı lezzetleriyle türlü sürprizlerle önümüze çıkarılacak olan hayat sofrasını israf etmeden değerlendirmek, çarçur etmemek lazım diye düşünüyorum çoğu zaman. Çünkü acılar da bizim, mutluluklar da. Mutluluklarımız gibi acılarımız da olgunlaştırır bizi ders çıkarabildiğimiz zaman.

sonra şimdi sana “Nasılsın, ne var ne yok yârenim, iyi misin?” desem mi, demesem mi bilemedim!

Yine de esirgemiş olmayalım Rabbimizin selamını (Bak. İbrahim:23-Ahzab:44) ve Rasulullah (sav) efendimizin de yaymamızı tavsiye ve örneklik ettiği bu kutlu duayı birbirimizden ve tabi ki hal, hatır sorma sorumluluğumuzu. Rabbimizin selam, rahmet, bereket ve mağfireti üzerimize olsun. Sadece Allah(cc)'a İbadet/ kulluk ederek (Bak. Fatiha: 4) Hayırlı ömür, (Bak.Beyyine:7) Tevhid ve cihâd şuuru içerisinde son nefesi vererek hayırlı akibete ulaştıracak hayırlı bir ölüm (Bak:Al-i İmran:185) ihsan edileceğinin beklenti ve umudu içerisinde olabiliriz sanıyorum.

İnsan olmak böyle bir şeydir işte sevgili dostum. Mümbit bir sofraya gibidir hayatımız tatlısıyla, ekşisiyle, acısıyla, her türlü lezzetleri barındıran mükellef bir sofraya gibi gerçekten. Bazen hıçkırıklarımızı ve gözyaşlarımızı katık ederiz ekmeğimize bazen de tebessüm ve hatta kahkahalarımızı.

Bilmem katılır mısın bana bilmiyorum ama sevgili yârenim acı ve tatlı lezzetleriyle türlü sürprizlerle önümüze çıkarılacak olan hayat sofrasını israf etmeden değerlendirmek, çarçur etmemek lazım diye düşünüyorum çoğu zaman. Çünkü acılar da bizim, mutluluklar da. Mutluluklarımız gibi acılarımız da olgunlaştırır bizi ders çıkarabildiğimiz zaman.

Bunun için hissede hissede tatmalıyız lezzetlerin hepsini. Acılarımızı sabır ve tevekkül içerisinde nereden gelip nereye gittiğimizin bilinciyle (Bak. Bakara:155-157) yaşamalıyız, mutluluklarımızı ise kaynağını ve imtihan olusunu unutmadan. (Bak.Neml:40) Ancak o zaman acılardan ibret alabilmeyi, mutluluklarımıza da şükredebilmeyi

başarabiliriz sanki, ne dersin?

Sahi “Ümmetimin suskunluğunu sana şikâyet ediyorum” derken sence kimden bahs ile şikâyet ediyor olabilir yaşarken de kutlu bir şehit gibi yaşamayı (Hz. Muhammed As.) kendisine hayat düsturu edinmiş ve samimi inanç ve muahedesinin bir ödülü olurcasına tekerlekli sandalyesinde şehadete yürüyen Ahmed Yasin? Ümmet dediği insanlar kimlerdi? Bir topluluk mu vardı ki adına “Ümmet” denilebilecek ve bu şikâyet /imdat çağrısına ses verebilecek?

Çiğnenen ırzların, akıtılan kanların, parçalanmış bedenlerin, darmadağın edilen yuvaların acısını, bir vücudun organıymış gibi kendi vücudunda hissedecek (Hz. Muhammed As.) bir ümmet mi kalmıştı ki orta yerde?

Bir ümmet mi kalmıştı ki; “Halife efendimiz cihâd buyurmuş.” diyerek Anadolu'nun dört bir yanından, Suriye'den, Mısır'dan, Irak'tan, Hindistan'a varıncaya kadar nice İslam beldelerinden dağda ekinini, okulda sıralarını, kundakta bebeklerini bırakarak Çanakkale'ye akın edip amansız bir kurtuluş mücadelesinde destanlar yazan yiğitlerden sonra?

İslam Dünyasının dermansız düşmüş de olsa imamesi olan ve çağrısıyla şehadete koşulan Hilafet makamının güçlendirilmesi yerine, geride bir Ümmet kalmasın diye; emperyalist kâfirlerin talimatlarına uyularak T.B.M.M de alınan kararlarla 1922 de sınırlarının daraltılıp kısıtlanması, 1924 tarihinde de tamamen kaldırılmasının sonuçlarını göremiyor muydu ki Ahmed Yâsin?

Bir ümmet yeşerebilir miydi ki; Ümmetin liderlerinin de çeşitli bahanelerle bir bir Şehid edilmesiyle bir-

likte imamesi koparılmış tespih taneleri gibi orta yere saçılarak emperyalist sırtlanlara yem olan Müslümanlardan?

Bir ümmet mi vardı ki; Hz. Muhammed (as)'ın işaret ettiği gibi iman ve kardeşlik değerleriyle bir birlerine bir binanın tuğlaları gibi sımsıkı kenetlenmiş mukavemetiyle mazlum ve mustazaf kardeşlerinin arkasında dağ gibi duracak?

Bir Ümmet mi kalmıştı ki; Allah yolunda (İslam'ın gönüllere ve hayata hâkim olması için) bütün dünyevi ikbal ve çıkarları ellerinin tersiyle iterek İla-i kelimetullah uğruna birbirlerine kenetlenip saf bağlayarak mücadele edebilecek? (Bak. Saf:4)

Filistin İntifadasının ve mücadele azminin ekseninde bulunanlardan biri olan ve tekerlekli sandalyede olmasına rağmen cihadı terk etmeyen Ahmed Yasin Ümmet gözüyle baktığı insanların duyarsız ve ilgisizliklerini; Âlemi'nin Rabbi olan Allah(cc)'a (Bak. Fatiha:1) şikâyetinde bulunduğu toplulukların geçici dünya serüveninde (Bak. Mü'min:39) hayatın ve ölümün kimin güzel ameller işleyeceği bilinsin diye imtihan için yaratıldığının (Bak. Mülk:2) bilincinden uzaklaştıklarını, aldatıcı bir geçimlikten başka bir şey olmayan (Bak. Âl-i İmran:185) dünyaya dalıp gittiklerini görmüyor muydu acaba?

Ya da görüyor ve biliyordu da dünyaya tekrar dönüşün olmayacağı hesap gününde (Bak. Zümer:58) çaresizlikler içerisinde "Boş şeylere dalarlarla birlikte biz de dünyanın aldatıcı zevklerine dalar giderdik." (Bak. Müddesir:45) diye hayıflanmamaları için bir uyarı, bir silkeleme, dirilişleri için müstecâb bir dua mıydı bu şikâyet?

Sahi Ümmet ne demek ti sevgili yârenim? Neydi bu kavramın içini dolduran cevher/öz, bu kavrama anlam veren özellik ve kimler Ümmet olabilir? Ümmet olma nimetinin kendilerine yüklediği sorumluluğun ağırlığının kemiyet olarak sayıları milyarlarla ifade edildiği halde, keyfiyetlerinin farkında değillermiş gibi hayat süren ve yegâne önder, nümune-i imtisal, âlemlere rahmet olarak gönderilmiş olan Hz. Muhammed (sav) (Bak. Enbiya:112) efendimizin "Müslümanın derdiyle dertlenmeyen onlardan (bizden değil)dir" buyurduğunun ve "Size ne oluyor da; "...yâ rabbi! Katından bize bir dost gönder, katından bize bir yardımcı gönder!" diye yakaran mazlum ve çaresiz erkekler, kadınlar, yavrular için savaşmıyorsunuz!? (Bak. Nisa:75) uyarısının bilincinden uzak Müslüman devlet adamları ve toplumlardan bir ümmet umudu doğabilir miydi?!

Sinsi vesvasül hannas ve avanele-rince (Bak. Nas: 4-6) yüreklerini dahi çürüten bir kuşatılmışlığın zilletini ka-

İslam Ümmeti/Muhammed Ümmeti kavramı bir çatı kavramdır ve Sünni, Şii, Alevi, Vahhabi ve benzeri gurup, Hanefi, Hanbeli, Şafii, Maliki vs. gibi mezhebi anlamdaki farklı zenginliklerimizi, fıtri eğilimlerimiz olan dünyevi çıkarlarımızı, kıskançlıklarımızı heva ve hevesimizi bir kenara koyarak Kur'an ve Sünnet çerçevesinde İslam âlemini ifade eder.

nıksayarak yaşayan bir toplum ümmet olmanın diriltici anlamını ve kendilerine yüklediği sorumluluğun kıymetini bilebilir miydi ki?

Kim bilir, belki biz de ümmet olma şuuru ve zenginliğini, ümmet olmanın cümle mazlumların yanında, zalimlerin karşısında yer almak gibi bir sorumluluğunun olduğunu bilemeden ümmetçilik yapmak gibi anlayarak "Ne demek yani; Bu yüzyılda da mı ümmetçilik yapma gayretine düşeceğiz, pes yani? Diyenler gibi düşünmeye başlamış bile olabiliriz!

O halde bir bilinç kaymasına düşmemek için yeniden bir göz atalım ister misin ümmet gerçeğine sevgili yarenim?

Lügatlere baktığımızda; Ümmet kavramının genelde millet, zaman, önder, yol, din, cemaat, rehber anlamına geldiği belirtilmiş olsa da kelimenin daha çok bir din, gelenek, durum, zaman veya mekân gibi sebeplerle bir araya gelmiş gurup, cemaat veya topluluğu ifade ettiği anlaşılmaktadır.

Kur'an-ı Kerim'de ise atmış dört yerde geçen bu kavramın kimi ayeti kerimelerde; Yeryüzünde yürüyen hayvanlar ve (gökyüzünde) iki kanadıyla uçan kuşların da insanlar gibi birer ümmet/topluluk olduklarından (Bak. En-am:38) ve cinler topluluğundan (Bak. A'raf:38) bahsedildiğini görürüz.

Ayrıca Rabbimizin, başlangıçta insanların tek bir ümmet oldukları; Allah(cc)'ın müjdeleyiciler ve uyarıcılar olarak kendi içlerinden elçiler / peygamberler, onların aracılığı ile de anlaşmazlığa düştükleri konularda insanlara hak ile hükmedecekleri kitaplar/ Vahy-i Kerim gönderdiğini, buna rağmen insanların aralarındaki kıskançlıklar yüzünden ayrılığa düştüklerini (Bak. Bakara:213) beyan buyurduğundan hareketle ümmet kavramının genelde ve ağırlıklı olarak bir insan topluluğunu ifade ettiği sonucuna ulaşırız. Bu itibarla "Ümmet, insan nesli demektir. Topluluk, gurup anlamında ise inananların birer ümmet olduğu ve Allah(cc)'ın da bizzat onların sakınılması gereken yegâne rableri olduğu vurgulanır.. (Bak. Mü'minûn:52) Hayat idolü, önder bağlamında da Hz. İbrahim(as)'ın başlı başına bir ümmet olduğundan (Bak. Nahl:120) bahsedilir.

İslami ıstılahta ise; "Din, inanç sistemi, yol" manaları gereğince "Son peygamber Hz. Muhammed (as)a (Bak. Ahzab:40) iman edip yoluna tabi olan Müslümanlar" şeklinde tarif edilen Ümmet kavramına göre renk, dil, kavim, cinsiyet ayırt etmeksizin bütün Müslümanlar "Ümmet-i Muhammed ya da İslam Ümmeti" adıyla anılırlar.

Kur'an'da yer alan "Vasat/mutedil ümmet" (Bak. Bakara:143) ve iyiliği emredip, kötülükten sakındıran "en hayırlı ümmet" (Bak. Âl-i İmrân:110) ifadeleri, ayrıca çok sayıdaki hadis rivayetinde tekrarlanan ümmet kelimesi Muhammed ümmetini belirtmektedir. Böyle bir ümmetin yanlış üzerinde ittifak edip hak yoldan ayrılması mümkün görülmemiş, ümmetin bir konuda görüş birliğine varması da (icmâ) fikhî bir delil sayılmıştır.

Taberi'de de vasat kelimesi "Orta yolu takip ederek ifrat ve tefrite kaçmayan" şeklinde ve Muhammed(as) ümmeti olarak açıklanmıştır. Çünkü Hz. İsa (as)'ın ümmetti olan Hristiyanlar Hz. İsâ'ya, Yahudiler de Üzeyir (as)'a Allah (cc)'ın oğlu (Bak. Tevbe:30) diyerek bir nevi ilah olarak nitelendirilmiş, içlerinden bir grup dünyadan el etek çekmek suretiyle, bir kısmı da peygamberlerini öldürmek (Bak. Maid:70) ve tevatratı değiştirmek (Bak. Bakara:75) gibi aşırılıklarla kafir olmuşlardır tespitinde bulunulmuştur.

İslam Ümmeti/Muhammed Ümmeti kavramı bir çatı kavramdır ve Sünni, Şii, Alevi, Vahhabi ve benzeri gurup, Hanefi, Hanbeli, Şafii, Maliki vs. gibi mezhebi anlamdaki farklı zenginliklerimizi, fıtri eğilimlerimiz olan dünyevi çıkarlarımızı, kıskançlıklarımızı heva ve hevesimizi bir kenara koyarak Kur'an ve Sünnet çerçevesinde İslam âlemini ifade eder.

Bu ruhu öncelikli değerimiz haline getirebilirsek ümmet ruhunu yaşatabiliriz ve ancak bu müşterek ruh ile birlikte de iç ve dış bağlamda her türlü zulüm ve istila taşkınlıklarına karşı can, akıl, din, nesil ve mal emanetlerimizi koruyabiliriz.

Bu itibarla yalnızca tek ve kendisinden başka ilah olmayan, Rahman ve Rahim olan Allah(cc)'a iman etmek (Bak. Bakara:163) Yalnızca O'na ibadet/kulluk edip, yalnızca O'ndan yardım dilemek (Bak. Fatiha:5) Yalnızca, bütün

yaptıklarımızdan haberdar ve hesaba çekecek olan Allah (cc)'tan, O'nun merhamet ve muhabbetini kaybetmekten ittika etmek/korkmak (Bak. Haşr:18) yalnızca Allah (cc)'ı, Peygamber (sav)'i ve Mü'minleri dost edinmek. (Bak. Maide:56) Ve yalnızca Mü'min erkek ve Mü'mine kadınları dost/veli edinerek iyiliği emr ve kötülükten sakındırma hususunda dayanışma içerisinde olmak (Bak. Tevbe:71) kafirleri dost edinmemek (Bak. Nisa:144) ve hatta küfrü imana tercih ediyorlarsa annemiz, babamız, kardeşlerimiz dahi olsa Allah (cc)'ın düşmanlarını dost edinmemekle (Bak. Tevbe:23) gerçek bir ümmet bağ, enerji ve ivmesini yakalayabiliriz.

Ve ancak böylesi bir ümmet bereketiyle kâfir, zalim, müstevli ve emperyalist azgınlara karşı bütün bir dünya ekseninde rengi, ırkı, cinsi, sayısı ve gücü ne olursa olsun Müslümanlar olarak el ele verebilir, mazlum ve mustazaf'ların sorunları ile aktif bir şekilde ilgilenir, birbirimizin dertlerine derman olabiliriz.

Aksi takdirde ümmetin halkları ve devletleri olarak birbirimize düşmeye, çekişmeye hatta savaşmaya başlarız, rüzgarımız, rıyhimiz kaybolur, (Bak. Enfal:46) adı sanı olsa da devletimiz diye bir şey kalmaz, müstekbir müstevli-lerin müstemleke köleleri haline dönüşür ve bunu özümseyebiliriz. İşte o zaman tam da bu gün olduğu gibi üzerimize her taraftan belâ yağmurları yağmaya, el ele veren kafir/zalimler dört bir yandan üzerimize ağmaya, canımız, malımız, namusumuz, neslimiz vs. her ne değerimiz varsa yağmalamaya, ayaklar altında paçavra gibi çiğnemeye başlarlar.

Hayatımız adeta mutfak helâ arası pespaye bir beklentiye dönüşür. Sıra-nın bize gelme ihtimalinin yüksekliğine rağmen "dur bakalım nölucak?" sünepeliği içerisinde bir film izlercesine seyre dalarız iğfal edilen kadınlarını, körpe bedenleri parça parça edilen çocuklarını, yağmalanan, yakılan, yıkılan, yurtlarını ümmetin. Sonra da kırık dökük dualar ederiz onlar için. Bazen uyanmaya başlayan vicdanımızı bastırmak için amalarla, fakatlarla başlayan bir dizi suçlamada bulunuruz; "Onlar da ettiler de buldular, yanlış yaptılar, hak ettiler" ve benzeri kaçamak ve ikircikli tavırlarla.

Ve zerre miktarı hayrın da, şerrin de karşılıksız kalmayacağı, (Bak. Zilzal:7-8) organlarımızın bile aleyhimizde şahitlik yapacağı (Bak. Fussilet:20-23, Yasin:65) herkesin başı derdine düşüp aile fertlerinin bile birbirinden kaçacağı (Bak. Abese:34-37) o asık yüzlü günü umursamıyormuşçasına halimize bir dolu şükürler ederiz müreffeh hanelerimiz ve mükellef sofralarımızda...

MEHMET AYMAN

Sen Büyüksün

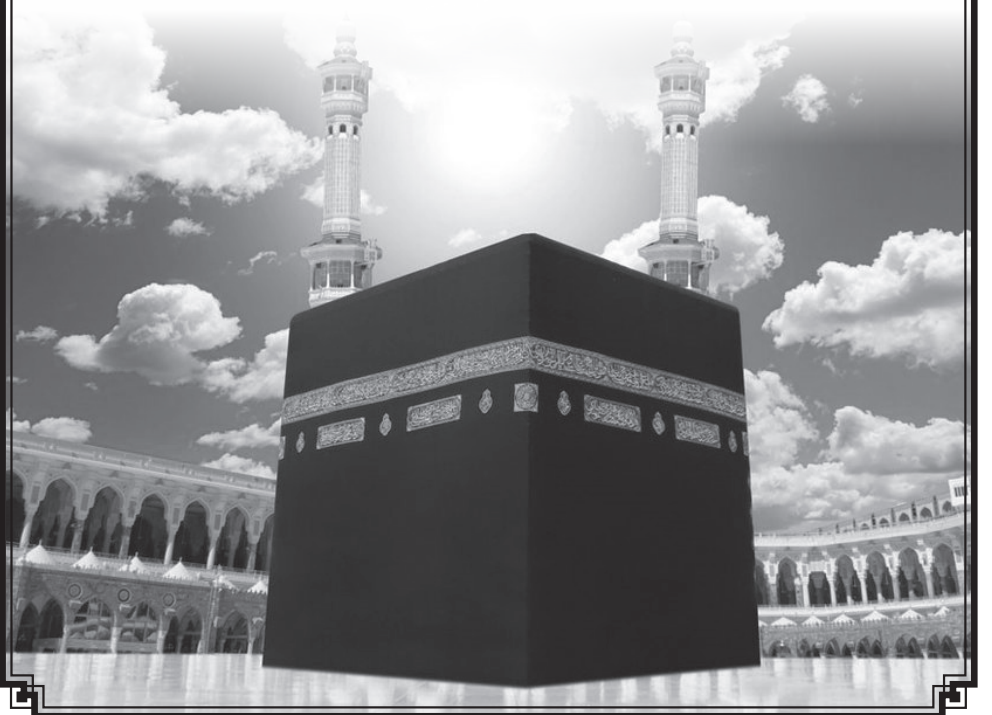
Cismimi yarattın bir damla sudan
Ruh üfledin kendi yüce ruhundan
Ayrılmayın dedin hakkın yolundan
Ne yazık ki yolu unutmuşum ben

Gözler verdin görüyorum önümü
Ayak verdin yürüyorum yolumu
Darda koyma şükür eden kulunu
Ne çare ki şükürden habersizim ben

Hastayken şifayı sayende buldum
Yorulduğum darlandım sana sığındım
Rahata erince gaflete daldım
Gaflet denizinde kaybolmuşum ben

Kerem eyle ayırma gel yolundan
Esirgeme lütfunu garip kulundan
Verdiğin nimetleri alma elimden
Bir garip yolcuymuş şu dünyada ben.

Beni affet huzurdayım çaresiz
Değilse kalırım elsiz ayaksız
Sana iman ettim şeksiz gümansız
Umarım, beklerim rahmetini ben

Ümmet olmak kimlik sahibi olmaktır

İslam'ın egemen olmadığı toplumlarda insanların ümmet olma bilincini ikame edebilmesi, öncelikle mümin olma, müslim olma bilincini diri tutmasıyla mümkün olur.

Ümmet olmak kimlik sahibi olmaktır.

Bu yargı cümlesinin üzerine ondan südür etmiş başka yargıları da sıralayıp gidebiliriz, kimlik sahibi olmak, kişilik sahibi olmak anlamında bir tanımlamadır. Kişilik sahibi olmak insana temsiliyet vasfı kazandırır. Bu sebeple "Mümin odur ki bakıldığı zaman Allah hatırlanır" hadisi tefsir anlamında zemin bulmuş olur.

Ümmet olmak Ahlak sahibi olmaktır. Toplumsal algıda daraltılmış ahlak kavramına bakış açısıyla olmaksızın ahlak, birkaç davranışı kapsayan bir kavrama indirgenerek yozlaştırılmaz. Ayrıca genel anlamda ahlak kelimesinin zıddından anlama eğiliminde olduğumuz için ahlaki müspetten ikame etme yolunu çok düşünmeyiz.

Oysa olumsuzlukların dışında ahlak kelimesinin yanına yakışacak o kadar çok mümince davranış var ki, belki bu açıdan bakılarak müspet tanımlama sonucu ortaya münker bir kişilik yerine pozitif anlamda bir insan anlayışı çıkacaktır. Örnekleyecek olursak konu daha iyi anlaşılır sanırım. Namaz ahlakı, zekât ahlakı, yalan söyleme ahlakı, komşuluk ahlakı vs. bütün ibadi konuları buraya dahil ettiğimizde mümin tanımı içinde zikrettiğimiz amel iman münasebeti konusu da tam olarak yerine oturmuş olur.

İman tanımlamasında genel anlamda söz ve kalbi boyutu yeterli gören Maturidî anlayışının bugün itibarıyla bakıldığında yetersiz kaldığını söylemek mümkündür. İslam'ın egemen olduğu zemin ve zamanlarda insanların iman izharı zaten her şekliyle ortadadır. Fakat bugünkü şartlarda İslam'ın egemen olmadığı toplumlarda kişinin mümin olduğuna zahirden şahadet mümkün görünmemektedir. Çünkü yaşamsal anlamda müminim diyen insanlarda imana delalet eden açık deliller görünmemektedir. İnsanlar namaz kılmayarak ve İslam'ın zahiri şartlarda

görünmesine vesile olacak diğer amel-leri yapmayarak imanlarına kendileri şahadet etmedikleri için mümin oluşlarına ayrıca şahitlik gerekmektedir. Bu sebeple günümüz dünyasında imanın tarifini nasıl yapmalıyız sorusuna Eş'arî'nin tanımlaması gibi yapmalıyız cevabı rahat bir biçimde verilebilir. Yani iman dil ile ikrar, kalp ile tasdik ve ameldir.

Konunun ümmet kavramı ile ne alakası var gibi bir soru sorulabilir. Bütün kavramların alt üst olduğu bir zeminde Ümmet gibi çatı bir kavramın varlığı tartışılır. Çünkü ümmet olmayı gerektirecek şartlar daha başlangıç basamaklarında ortada mevcut olmayınca en üst noktaya koymamız gereken asıl kavram bu günkü gibi iğreti bir görünüm arz eder.

İslam'ın egemen olmadığı toplumlarda insanların ümmet olma bilincini ikame edebilmesi, öncelikle mümin olma, müslim olma bilincini diri tutmasıyla mümkün olur. Türkiye şartlarında İslam ve İman adına birçok yarıltıcı unsurun olması gerçekte ümmet olma bilincinin de oluşmasına engel olmaktadır.

Ümmet fertleri itibarıyla, Allah'ın adı anıldığında tüyleri diken, diken olacak derecede kalbi ürperen, Allah'ın ayetleri okunduğunda onları amel dünyasına taşıma konusunda yarışan ve her bir ayetin gönül coğrafyasını şekillendirdiği, yürüyen Kur'an olma şerefine göğsünde şeref madalyası olarak taşıyan müminlerden oluşur. Bugünün müminleri İslam'ı yaşamsal olarak başkalarında mutlaka olması gereken fakat kendisi itibarıyla, uydurulmuş bir anlayış neticesinde nefis kelimesi gibi bir siperin arkasına saklanan, buna rağmen kendini en has mümin olarak gören kişilerden oluşmaktadır. Hal böyle olunca, canını acıtacak ve ümmet kavramının gereği olan konularda daha çok başkalarının yaptıklarıyla yetinme zafiyeti içinde bulunmaktadır. Mutlaka yapılması gereken

hatta farzı ayn niteliğinde davranışları başkaları yaptığında oh birileri bunu yaptı sorumluluktan kurtulduk anlayışıyla yürek soğutulmaktadır.

Sık sık haber konusu olan bir mesele var, ortada can pazarı olan bir olay zuhur etmiştir, olaya tanık olarak onlarca kişi vardır, bir iki kişi olaya müdahale edip, olayı çözümlmeye çalışırken, ortadaki can pazarına aldırmadan cep telefonunu çıkarmış olayı videoya kaydeden çoğunluk, olayın empati noktasında olmayan insanlardır. Bu görünümü sergileyenler, böyle bir olayın kendi başlarına gelmiş olabileceği düşüncesine sahip olmaksızın işin magazin boyutunu yaşamaktadırlar. Oysa kavramsal anlamda değil ümmet olmak, yalın insan olmak bile olaya müdahaleyi zorunlu kılar. Olaya elinde telefon, çekim yapan insanların tek bir tanımla şöyle ifade edilmesi mümkündür, bu tipler, olsa olsa mümin olamadığı halde müslim kastırmasındaki zavallı insancıklardır.

Geçmişte ümmet olma sınavıyla denenen ümmet, bu sınavı hakkıyla vermiştir. Medine'ye hicret vaki olduğunda ensar, ümmet olmanın gereğini ortaya koymuş. İstiklal savaşı gibi, haçlı seferlerine karşı koymak gibi, Çanakkale savaşı gibi konularda ümmet gerekeni yapmış konumdadır. Lakin emperyalistlerin ümmeti, ümmetlikten ulus devletlere bölmesine rıza gösterildiği günden bu tarafa ümmet vasfı devreden çıkmış, yöreselci, küçük menfaatlara tav olmuş, emperyalistlerin finosu tarzında yöneticilere rıza gösteren bir Müslüman grup türemiştir. Görüntüsü İslam'a yakışmayan bu hali Allah'ın İslam'ı çerçevesinde asla izah edemeyiz, ancak kendi icat ettiğimiz ve hoşnut olduğumuz İslam'ımız doğrultusunda kabullenebildiğimiz bir hal olarak görmek mümkündür.

Ümmet kavramının havada asılı durduğu, kendini sahiplenecek gerçek müminleri beklediği zamanlardan geçiyoruz. Maalesef gerçek anlamda

Allaha imanın yoksunluğu sonucu ne yapacağını bilememek ve bir karar üzere eyleme geçememe acizliğini yaşıyoruz. Koskoca İslam coğrafyasında milyarlarla ifade edilen insan potansiyelinin içine düştüğü aciziyetin bir tek izah noktası olabilecek imansızlığın mevcudiyetini anlama konusunda bile aciz durumdayız. İman tarifinde ortaya koyduğumuz amel şartı, mutlaka mümini harekete geçirir. Toplumsal anlamda yapılması gerekenlerin mutlaka zorunluluğu olan ümmet öznesi o zaman kendiliğinden devreye girer. Bunun açılımı şudur; bireysel anlamda yapılması zorunlu olan ibadi davranışlar, müminde kolay zamanlarda eylem birlikteliği oluşturacağı için zor zamanlar devreye girdiğinde normal vakitlerde yeknesak bir vaziyette hareket eden vücut alışkanlığıyla aynı tepki ortaya konarak zor zaman kişiliği ortaya çıkar.

Ümmet olmak fedakarlığın zorunlu olduğu, fedakârlık sonucu diğerkâmlığın kaçınılmaz biçimde ortaya çıktığı en tabii insan halinin tanımıdır. Akif'in dizelerinde dile getirdiği

Girmeden tefrika bir millete düşman giremez

Toplu vurdukça yürekler onu bir top sindiremez

Burada yüreklerin topluca atması hali ümmet olmanın kaçınılmaz neticesini bildirmektedir.

Eğitim sisteminin bencilleştirerek kendinden başkasını hesaba katmaksızın yaşamayı öğrettiği laik sistemlerin içinde yaşayan müminlerin arızalı iman halleri, Ümmet olmanın zorunlu sonucu olarak ortaya çıkması gereken hallerde tekler ve devreye girmesi imkânsız hale gelir. Çok basit, nefesine dokunma konusunda sadece bazı zevklerinden veya lükslerinden vaz geçme anlamına gelen boykot meselesinde bile kaçamak tavırların ortaya çıkması sonucunu doğurur. Bu bireysel aciziyet, birazcık menfaate ve cana dokunacak derecede bir zorunluluk doğurduğunda müminimsi insanlar ortadan kaybolabilirler.

Ümmet mütevekkil müminlerin olduğu zeminde varlığı görülebilir bir kavramdır. Yukarıdan beri sayıp geldiğimiz illetli haller dolayısıyla mütevekkil olması zor olan bencil bir müminin içinde olduğunu hissettiği ümmet kavramı gerçekte bizim olmasını dilediğimiz ümmet kavramı değildir. Bir zor halinde, emperyalistlerin ya da onların yerli uşaklarının düdüğü çalıp, dağılın dediğinde nasıl sıvısaacağını düşünen insanların bulunduğu toplumlara asla

yakışmayacak bir kavramdır ümmet.

Belli mahfillerin çıkar amaçlarına hizmet eden bazı örgütlerin (ki, bu anlamda kullanılabilecek birçok insan potansiyeli mevcuttur) kendilerini birbirlerine zincirleyerek, ya da bir yerlere zincirle sabitleyerek yaptıkları eylemlerde polislerin onları dağıtmaya, ya da zincirleri kesip olayı bitirmeye çalıştığında ortaya koyduğu tepkilere şahit olmuştunuzdur. Bugün ümmet olma iddiasındaki Müslümanlarda onlar kadar eylem hareketliliği dahi kalmadı. Varalım biz ümmet kavramına hangi açıdan bakarak, onun kaçınılmaz sonucu olarak ortaya çıkması gereken halleri, Müslümanlık iddiasında bulunan insanlarda mikroskopla aramaya devam edelim.

İnsanlık ümmetin rehberliğinde bir dünyaya hasret. Çünkü ümmetin liderliğinde dünya üzerinde küfrün ve zulmün insanlığa zarar vermesi mümkün değildir. Bunun geçmişte örneklerinin varlığını tarih kitaplarında bulmak mümkün. Bugün küfür ve zulmün insanlığı getirdiği insana yakışmayan durum, dünyada Ümmetin önderliğinin olmayışındandır.

MEHMET GÖKTAŞ

Nedir bizi ümmet olmaktan alıkoyan?

Her şey bir yana, Allah Teâla sizi seyrediyor, özellikle sizin göstereceğiniz tavır. Tarih boyunca insanların ayaklarını hakkın çizgisinden kaydıran birçok hastalıklar olmuştur, fakat ırk ve soy düşüncesi kadar insanları kitleler halinde haktan uzak düşüren bir hastalık olmamıştır hiç.

Bazı kavramları anlatmak istediğimizde, diyelim ki işinizden, okulunuzdan akşam evinize doğru yöneldiniz. Sizin sokakta bir kalabalık, bir hareketlilik var. Yaklaştığınızda bunun bir kavga olduğunu ve üstelik kavga eden taraflardan birisinin sizinkiler olduğunu, babanızın, kardeşinizin veya oğlunuzun kavga edenlerden olduğunu gördünüz.

Diyelim ki, bu kavganın sizin sülale ile bir başka sülale arasında, yani biraz daha geniş çapta vuku bulduğunu düşününüz, böyle bir sahne ile karşı karşıyasınız.

Söyleyin, ne yapardınız böylesi bir durum karşısında? Veya ne yapmanız gerekirdi?

Sokağınızda, sizinkilerin de dâhil olduğu kavga karşısında sergileyece-

ğiniz davranış sizin kim olduğunuzu göstermek için yeterli olacaktır.

Eğer farkındaysanız, siz o anda ikiye ayrılan bir kavşak noktasındasınız; bir taraf hakka ayrılan, diğeri cahiliyeye ayrılan, hem de netice itibariyle küfür anlamındaki cahiliyeye ayrılan yol.

Nedense tarih boyunca soy-sop, ırkçılık meselesinin ufak tehlikelerine, yani soyuyla öğünme, kendi soyunu üstün görme, soyundan dolayı başkalarını düşük görme gibi hastalıklara temas edilmiş ve bu konuda insanlar uyarılı gelmiştir.

Gerçi biz bu ırkından dolayı öğünme ve hakir görme hastalıklarını da basit görmüyoruz ve hatta bizim temas edeceğimiz asıl büyük hastalıklarla bir noktada birleştiğini de görüyoruz.

Fakat her şeye rağmen soy-soptan

Mesele Müslüman olup olmama meselesi değil midir, abartıyor muyuz yoksa? Evet, İslam işte bu noktada başlamaktadır ve cahiliye de bu noktada başlamaktadır.

kaynaklanan tehlikenin boyutları gerektiği kadar anlaşılamamaktadır.

Evet, bu tehlike soyla sople öğünme veya başkalarını yerme tehlikesi değil, soyu soppu Hakkın yerine ikame etme tehlikesidir.

Soruyorum size, kapılarının önündeki kavgaya, babalarının, kardeşlerinin yaptığı kavgaya hiçbir şey sormadan körü körüne gözünü yumup katılmayan kaç kişi gördünüz? Hak denilen ölçüyü bir saniyecik olsun aklına getirmeden babalarının, kardeşlerinin safında yer alarak kavgaya katılmayı hak bilmek, yapılması gereken tek doğru davranış bilmek ne korkunç bir savruluştur, haktan ve hakikatten savrulmuş?

Söz konusu kavgada sizinkilerin haksız olma ihtimali yok mudur? Oradan geçmekte olan bir garibanı çevirip dövüyor olamazlar mı?

Bu kavgaya balıklamasına dalmaktan başka bütün yollar kapalı mı sizin için? Başka ihtimallerin olabileceğini hiç düşünmeyecek misiniz?

Peki, sergilediğiniz bu davranışın boyutlarının ulaştığı noktaları tahmin edebiliyor musunuz? Hele bu tavrınız oracıkta bir defaya mahsus değil de, sizde değişmeyen bir özellikse, yani siz benzer sahnelerle karşılaştığınızda hep aynı tavrı gösteriyorsanız, kendinizin nasıl bir çizgide olduğunuzu tahmin ediyorsunuz?

Mesele Müslüman olup olmama meselesi değil midir, abartıyor muyuz yoksa? Evet, İslam işte bu noktada başlamaktadır ve cahiliye de bu noktada başlamaktadır.

İyice araştırdığınızda böylesi bir tavrı Rasûlullah (s.a.v) Efendimizin "cahiliye" olarak isimlendirdiğini görürüz. Şimdi siz sokağınızda karşılaştığınız bu kavganın boyutlarını biraz daha genişletin. Sizin sülale ile bir başka sülalenin kavgasıyla karşılaştığınızı farz edin, sizin köy ile komşu köyün kavgasıyla karşı karşıya olduğunuzu düşünün, sizin şehrinizle bir başka ulusun karşı karşıya geldiği bir sahnenin önünde olduğunuzu tahayyül edin. Buyurun şimdi, gösterin hangi tavrı gösterecekseniz.

Her şey bir yana, Allah Teâla sizi seyreliyor, özellikle sizin gösterece-

ğiniz tavrı. Tarih boyunca insanların ayaklarını hakkın çizgisinden kaydıran birçok hastalıklar olmuştur, fakat ırk ve soy düşüncesi kadar insanları kitleler halinde haktan uzak düşüren bir hastalık olmamıştır hiç.

Bu öylesine bir hastalıktır ki, bırakınız ırkçıları, ırkçılıkla mücadele ettiğini iddia eden kişi ve toplumlara bile sirayet etmekte ve hem de kendilerini Hakkın çizgisinden çok uzaklara savuracak şekilde.

Müseyleme'yi besleyen kaynak ulusçuluktur. Rasûlullah (s.a.v) Efendimizin ömrünün sonlarına doğru ortaya çıkan yalancı peygamberler ve onların taraftar bulmaları bilmem hiç dikkatinizi çekmiş midir? Özellikle Müseylemetül Kezzab? Bu kâfirin etrafına toplananların kimler olduğuna hiç baktınız mı? Maalesef daha önce Rasûlü Ekrem (s.a.v) Efendimize iman eden kişiler. Elbette O'nun birinci derecedeki ashabı değil, O'nun tornasından çıkan, O'nun dizinin dibinde yetişenler değil. Fakat her şeye rağmen O'na iman etmiş, O'nun ümmeti olmuş kişiler bunlar.

Peki, bunları Allah'ın Rasûlü'nün yanından ayıran ve o yalancı kâfirin sürüsüne çeken şey nedir biliyor musunuz? Bu mürtetlerin büyük bir çoğunluğu Müseyleme'nin kabilesindendir.

Hele şu olaya bir bakınız. Müseylemetül Kezzab bir gün taraftarlarıyla oturmaktadır. Daha önce Müslüman olan ve Rasûlullah (s.a.v) Efendimizi iyice tanıyan birisi de vardır yanında, Talhatü'n-Nemri. Müseyleme ona döner ve sorar: -Doğru söyle, Muhammedin durumu ve benim durumum nedir?

Talhatü'n-Nemri der ki:

-Allah'a yemin ederim ki Muhammed Allah'ın Rasûlüdür, O'na Allah vahiy göndermekte, Kur'an'ı göndermektedir, O bütün bunlarda sadıktır. Yine Allah'a yemin ederim ki sen yalancısın, Allah sana vahiy göndermemektedir. Fakat olsun, değil mi ki sen bizim kabiledensin? Bizim kabilenin yalancı peygamberi, benim için Mudar oğullarının sahih peygamberinden daha sevimlidir!" der.

Bu olay Taberi'de de şu şekilde de rivayet edilmektedir. Talhatü'n-Nemri Yemame'ye geldi ve oranın halkı-

na "Müseyleme nerede?" diye sordu. Halk, "Sen ona öyle Müseyleme diye hitabetmekten sakın, Allah'ın rasûlü nerede?" diye sor dediklerinde o: Hayır, kendisini görmeden Allah'ın rasûlü diye zikrederim, cevabını verdi. Müseyleme onun yanına geldiğinde "Müseyleme sen misin?" diye sordu, o da "Evet benim" cevabını verdi. Talha ona "Senin yanına kim geliyor?" diye sordu. O da "Rahman geliyor" dedi. Talhatü'n-Nemri "Karanlıkta mı geliyor, aydınlıkta mı geliyor?" diye sorduğunda o "Karanlıkta geliyor" cevabını verdi. Bunun üzerine Talha: "Senin yalancı olduğuna şahadet ederim; fakat Rebia oğullarından olan bir yalancı, bizim için Mudaroğullarının esah peygamberinden daha iyidir!" dedi ve daha sonra Müseyleme'nin yanında yer alarak Müslümanlara karşı savaştı.

Gatafan kabilesi de Uyeyne bin Hısn'a uyararak İslam'dan irtidat etmiş, bu kabile ile antlaşmalı bir kabile olan Esed oğullarından çıkan bir diğer sahte peygamber Tuleyha'ya uymuştur. Uyeyne bin Hısn, "Bizim için iki atlaşmalı kabileden çıkan bir peygamber, Kureyşinkinden daha sevgilidir. Üstelik Muhammed ölmüştür, Tuleyha ise yaşamaktadır." demiştir.

İrkildiniz değil mi? Bunun gibi, sahte peygamberlerin etrafında toplanan Arapların büyük bir kısmı bu insanların peygamber olduklarına inanmıyorlardı. Ancak onlar sayesinde kendi kabilelerinin lider olmalarını umuyorlar, aynı zamanda bağımlılığın ifadesi olan zekât ve diğer mükellefiyetlerden kurtulma imkânını bu noktada görüyorlardı.

Bu hastalığın insanı nerelere savurabileceğini iyice görelim. Sonra bu tehlikenin bizlerden çok uzak olduğunu da zannetmeyelim, aksine çok yakınlarımızda olduğunu hiç unutmayalım.

Sizi bilmem de ben çok işitmişimdir "Bizim gâvurumuz, falanların Müslümanından daha iyidir" küfür sözlerini, hem de tahmin edemeyeceğiniz, hiç beklemediğiniz kişilerden.

Tekrar sözün başına dönelim ve bilelim ki bu korkunç hastalık Mekke'de Müslüman olanlarda, yani bir davanın ilklerinde hiç bulunmuyor, imanının imtihanını verenlere öyle kolay kolay sirayet etmiyor.

Şimdi günümüz İslam dünyasına bir de bu gözle bakalım. Perem perem olmuş, dört bir yana savrulmuş, küfür karşısında zerre kadar bir değer ifade etmeyen bizleri bu hale düşüren sebeplerin en başta gelenini zannedersem anlamışızdır.

Demek ki Ümmet olmak için çok ciddi bir tornadan geçmek gerekiyormuş.

İdealler ve Gerçekler Ayrımında İslam Ümmeti

“O halde nereye gidiyorsunuz?” (Tekvir 26)

I- “İslam ümmeti nerede ve neden katledilen çaresiz Müslümanların yardımına koşmadı?” sorusuyla makalesine başlıyor Ovamir Anjum (Pakistan asıllı Amerikalı bir akademisyen) Teklif Dergisinde yayınlanan “Gazze’nin Ümmet Siyaseti” isimli makalesine ve devam ediyor: “İki milyar Müslüman, Kuranı Kerim’de ve İslam tarihinde büyük saygı gören kutsal Mescidi Ak-sa’yı korumak için neden gelmedi? Görünürdeki bu kayıtsızlık ve vicdansızlık, Müslümanların dindarlığındaki ve imkânlarındaki artışa dair pek çok göstergeyle ne kadar uyumludur!.. Ümmet diye bir şey var mıdır? Müslümanların, elli kadar Müslüman devletin eylemsizliğinin de işaret ettiği gibi, diğer Müslümanların acılarına kayıtsız kaldığını kabul etmek demek, Peygamberimiz Muhammed’in (sav) öğrettiği; tüm inananların kardeş ve tek bir beden organları gibi olduğunu söyleyen dinin artık anlamlı bir şekilde yaşanmadığını da kabul etmek demektir. Bunun tersi de doğrudur; eğer dayanışma duygusu varsa, inanç da vardır. Dayanışma duygusunun bize

neden acı hisseden kalpler, paylaşılan teselliler, geçici seferberlikler ve tepkisel sloganlar verdiğini ama bunun yanında etkili bir eylem yaratamadığını sormalıyız.”

“İslam Ümmeti nerede?” sorusu bir beklentinin ifadesi olduğu gibi aynı zamanda bir hayal kırıklığının da dile getirilmesidir ki bunun Müslümanlar üzerindeki duygusal karşılığı “utançtan” başka bir şey olmasa gerek. Oysa “Mekarimül Ahlakı tamamlamak için gönderildim” diyen Ahir Zaman Peygamberine tabi olan İslam Ümmetinin, kıyamete kadar vukuu bulacak bütün problemleri gerek fikri anlamda ve gerekse ameli olarak ortaklaşa çözme kabiliyetine sahip olması gerekirken, ümmetin mevcut fiili durumu temsil kabiliyetini kaybettiğinin resmidir. Diğer taraftan ise eğer Allah hâlâ helak etmemişse ümmetten hâlâ umut var demektir.

II- *Ümmet kavramı*, konumuz açısından Kur’an’da vasat ümmet terkiyle tanımlanır, yani adaletli, dengeli ve örnek bir topluluk. “İşte böylece si-

zin insanlığa şahitler olmanız, Elçinin de size şahit olması için sizi vasat (ölçülü/ dengeli) bir ümmet kıldık.” (Bakara 143)

Ayette geçen *ümmet-i vasat* tamamlaması “orta, dengeli, adaletli, ölçülü, denk, uyumlu, ılımlı, hayırlı bir topluluk” anlamına gelmektedir. Vasat ümmet, ifrat ve tefritten uzak olup itidali yani dengeyi koruyan/ tutturan topluluk demektir. Vasat ümmet, “en dengeli, en ideal olan, olması gerektiği gibi davranan topluluk” anlamına gelmektedir. (Mehmet Okuyan, Kuran Meal-Tefsir)

İnsan, yaratılış itibarıyla Allah’ı tanımaya ve O’na yönelmeye yatkındır. Topluluk halinde yaşayan insan için bu fitri yönelim, ümmet bilincinin temelidir. Bu, salt sosyal ya da siyasi bir birliktelikten çok, insanın Allah’a karşı sahip olduğu fitri sorumluluk ve bu sorumluluğun ortak ifadesi olarak görülmelidir. Ümmet bilinci, imanla birlikte, ahlaki sorumluluk ve ilahi emanete dayalı bir manevi sözleşmedir. Diğer bir deyişle bireyin Allah ile

Ümmet bilinci, seküler aklın değil, vahyin rehberliğindeki ahlaki aklın ürünüdür. Bu akıl, bilimsellikle sınırlı değil, metafiziksel ve vicdani bir akıldır, modern çağın bireyci ve seküler anlayışına karşı ahlaki bir direniştir.

olan ilişkisinden doğan ahlaki yükümlülüklerdir.

Taha Abdurrahman'ın da sık sık vurguladığı *Şehadet ve Emanet Misakları*, bireyleri doğrudan Yaratan'ın koyduğu ahlâkî ilkelere bağlar; *ümme*t, bu ortak sorumluluğu müştereken sahiplenir. Emanet bilincinin canlı tutulması, ümmetin dayanışmasını ve zulme karşı direnç gücünü besler.

"Siz, insanlar için yetiştirilmiş en hayırlı ümmetsiniz, iyiliği emreder, kötülükten men eder ve Allah'a iman edersiniz." (Ali İmran 110)

Yaratılışından beri insanın fitratından taşıdığı şahitlik bilinci ve peygamberin şahitliğine (örnekliğine) şahit olmaları, kendilerinin de diğer insanlara şahit (örnek) olmalarını gerektirir ki bu dini ahlaki bir zemin hâline getirir. "Elçi'nin size şahit olması, sizin de insanlara şahit olmanız için O, gerek daha önce (gelmiş kitaplarda), gerekse bunda (Kur'an'da) size "Müslümanlar" adını vermiştir" (Hacc:78)

Ümmet olmak, sadece aynı dine mensup olmak değil; zulme karşı durmak, mazlunun yanında yer almak, toplumsal adaleti savunmakla ortaya çıkar. Dayanışma ve merhamet ümmetin en belirgin özelliğidir. İslam ümmeti zulmü asla normalleştirmez, Müslümanlar yeryüzünde adaleti hâkim kılmak, muhtaçları gözetmek, zalim karşısında birlikte dik durmak zorundadır. Ümmet, her türlü dış müdahaleyi ve yabancı egemenliği reddeder ve Allah'tan gayri her şeyden özgür, içi dışı birbirine uyumlu bir toplumsal yapıdır.

Ümmet, Kuran'da tarif edildiği gibi vahye teslim olan ve Allah'ın emirleri etrafında örgütlenen insan topluluğudur, iman birliğinden hareketle inşa edilen ahlaki ve fikrî bir birlik olmasından dolayı, coğrafi ya da soy bağına dayanmadığı gibi, her ferдин kendini bir duvarın tuğlaları gibi ortak bir görevin parçası hissettiği dinamik bir organizmadır. Her şeyden önce, ümmet olmak, Allah'a ve mesajına sadakati gerektirir. İman bağı zayıfladığı yerde birlik de sarsılır. Ümmetin yol haritası, Kuran ve Sünnetin rehberliğiyle çerçelenir. Peygamberin örnekliği ümmet bilincinin merkezindedir.

Modern dönemde *ümme*t bilinci, ulusal kimliklerin ve sınırların gölge-

sinde kaldı. Bu durum, İslam dünyasında parçalanmayı ve iç çatışmaları artırdı. Ulus devlet, temelini etnik, dilsel ya da tarihî sınırlarla kurarak ümmet ruhuna ket vurur, bütünsellik yerine parçalanmayı körükler. Ümmet bilinci, yerine getirdiği sorumluluklarla sadece İslâm toplumunu değil, bütün yeryüzünü canlandırır. Birbirini ırkından veya renginden dolayı ötekileştirmeme, kime yapılsa yapılsın zulme sessiz kalmama, yeryüzünde Allah'ın adaletini tesis edecek bir güç olma şuuru, her zaman ümmet bilinciyle beraberdir. Bu bilinç, kavmiyetçi sapmalardan, mezhepçi çekişmelerden arınmış bir kardeşlik iklimi inşa eder. Farklı mezheplerin ve cemaatlerin kendi iç gündemlerine odaklanması, ümmet bilincinin evrensel/ kuşatıcı yönünü zayıflatır.

Ümmet bilinci, seküler aklın değil, vahyin rehberliğindeki ahlaki aklın ürünüdür. Bu akıl, bilimsellikle sınırlı değil, metafiziksel ve vicdani bir akıldır, modern çağın bireyci ve seküler anlayışına karşı ahlaki bir direniştir. Bu ahlak, "modern bireyciliğin" ve tüketim kültürünün getirdiği yalnızlaşmaya karşı ortak kader ve ortak emanet duygusuyla direnç üretir. Ümmet, ortak menfaatlerin veya uzlaşılardan bir araya getirdiği bir insan yığını değil, ahlaki sorumluluğu paylaşan, birbirleriyle sadece dayanışmayıp aynı zamanda karşılıklı merhamet duygusuna sahip, vatandaşlık hukukuyla birlikte kardeşliğin hâkim olduğu manevi bir birliktir.

Dinin temel ilkesi olan *tevhid* tüm zincirlerden ve bağlardan özgürlük ve insanın kemali ve ilahi olana doğru yükselme yollarının açılması anlamına gelir. İslam, insanlara görünüşte ayrıştıran tüm renk, ırk ve dil ayrımlarının itibari olduğunu, temel bir gerçekliği olmadığını söyler.

"Gökleri ve yeri yaratması, dillerinin ve renklerinin farklı olması O'nun delillerindendir. Şüphesiz ki bunda (gerçeği) bilenler için dersler vardır." (Rum 22)

İnsanlar yaratılışı itibarıyla kemâlât yolunda ilerleyen asil ve onurlu fertlerdir. İnsan toplumundaki renklerin, dillerin ve geleneklerin çokluğu ve doğada gözlemlenebilen diğer tüm farklılıklar, tek bir gerçekliği varlık

ve biçimlerinin zenginliğinin ve çeşitliliğinin tezahürleridir. Hepsi, insanın Yaratıcısına doğru ilerlemesine katkılarının ölçütüne göre değerlendirilmedir. Bu farklılıklar ve ayrımlar bölücü faktörler olarak kabul edilemez; daha ziyade onların bir araya gelmeleri ve birbirlerini tanımalarıdır ki bu maddi ve manevî gelişmeyi doğurur.

"Ey insanlar! Şüphesiz ki biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık. Birbirinizle tanışmanız için sizi toplumlara ve kabilelere ayırdık. Şüphesiz ki Allah katında en değerli olanınız, en çok takvalı (duyarlı) olanınızdır." (Hucurat 13) Neticede insan olarak kaderimiz, hangi ırktan veya kavimden olduğunuza değil adaletin ve gerçeğin, faziletin ve güzelliğin en yüksek temsilcisi olan Rabbimize karşı göstereceğiniz çabaya bağlıdır.

III- Kavmi, bölgesi veya dili ne olursa olsun, ortak bir yasa (din) paylaşılıyorsa bu ilahi yasaı kararlılıkla korumak ve bölünmeye izin vermemek Müslümanların temel görevlerindendir. Bu görevin en belirgin ifadesi, Müslümanların ahlaken, fikren ve güç olarak sahip olması gereken, "iyiliği emredip, kötülükten sakındırma" erdemidir. Bu, büyük kriz anlarında ümmetin dayanışmasını, küçük kırılmalıklarda ise birbirlerine karşı hoşgörüyü gerektirir. "Muhammed, Allah'ın Elçisidir. Beraberinde bulunanlar da kâfirlere karşı şiddetli, kendi aralarında merhametlidir." (Fetih 29)

Batı karşısında maddi plandaki acziyetimiz/ yenilgimiz; ilmi, fikri ve inanç yönünden de mağlup olduğumuz anlamına gelmemektedir. Düşünsel birikimimiz her dönem diri kalmayı başarmıştır. "Görmüyor musun Allah nasıl bir örnek verdi! Güzel bir sözü, kökü (yerde) sabit, dalları yüksekte olan güzel bir ağaca (benzetti), (O ağaç), Rabbinin izniyle her zaman (her yıl) meyvesini verir. (Gerçeği) hatırlasınlar diye Allah insanlara örnekler vermektedir." (İbrahim 24-25) "Vahyi kuşanan", yaşadığı zamanı tanıyan, fitri sorumluluklarının bilincinde olan, vicdani şahitliği merkezi kılan, akli da vahiyden ayırmayan bir yaşam tarzını inşa edecek bir ümmetten umut kesilmez.

"Hep birlikte (hangi ırktan, hangi coğrafyadan, hangi statüden olursanız olun) Allah'ın ipine (Kur'an'a) sınıksız sarılın; sakın ayrılmayın! Allah'ın size olan nimetini hatırlayın: Hani siz birbirinize düşmandınız da kalplerinizi birleştirmişti ve O'nun nimeti sayesinde kardeşler olmuştunuz. Ateşten bir çukurun tam kenarındayken oradan da sizi kurtarmıştı. Allah doğru yolu bulasınız diye ayetlerini size işte böyle açıklıyor." (Ali İmran 103)

Ulus Devlet İdeolojisine Kurban Edilen “Ümmet” Bilinci

Müslüman insanların zihinlerini yönlendirme konusunda Osmanlıdan sonra ortaya çıkan bütün Müslüman ülke yöneticileri öyle ya da böyle batının batıl ideolojilerine teslim oldular. Bu batıl ideolojileri de kendi vatandaşlarına dayattılar.

Bugün İslam dünyasındaki manzaraya baktığımızda darmadağın bir görünüm arz ediyor. Bunu görmek için araştırma yapmaya ve fazla kafa yormaya gerek yok. Bırakın “Ümmet” bilincine sahip Müslümanların olmasını, Müslümanların geneli kendilerine zoka olarak yutturulan uyduruk bir ulus devlet ideolojisine teslim olmuş durumdalar. Son tahlilde kendisini gerçekten samimi bir şekilde Müslüman olarak görenlerin büyük çoğunluğu için “Ümmet” bilincine sahip olmak çok fazla önem taşıyor. Hayatında İslam’ın çok bir değer taşımadığı diğer gruplar için ise zaten bir şey ifade etmiyor.

Cemil Meriç, “ideolojiler insanlara giydirilmiş deli gömlekleri” derken boş yere yazmıyordu bu satırları. Ve bu deli gömleklerinden en çok etkilenen topluluk ise Müslümanlar oldu maalesef. 1000 yıl boyunca dünyaya öyle ya da böyle yön verebilme, hükmedebilme fikrinden vazgeçip batının beşeri ideolojilerine teslim oldular. Tabii burada yönetimlerin büyük vebalini de unutmamak gerekiyor. Müslüman insanların zihinlerini yönlendirme konusunda Osmanlıdan sonra ortaya çıkan bütün Müslüman ülke yöneticileri öyle ya da böyle batının batıl ideolojilerine teslim oldular. Bu batıl ideolojileri de kendi vatandaşlarına dayattılar. Görünüşte Müslüman yani şeriatla yönetilen ülkelerde de örtülü bir batı hegemonyası hala sürüyor. Batının sokaklarında Gazze soykırımı için insanlar ayağa kalkarken, adı Müslüman idarecilerin yönettiği sözde İslam ülkelerinde veya Türki cumhuriyetlerde dünya tarihinde benzeri görülmemiş bir ceberrutluk yaşanıyor. İnsanların Gazze için, Filis-

tin için ve ilk kiblesi Mescid-i Aksa için sokağa çıkmayı bırakın bu kelimeleri ağızlarına alınması istenmiyor. Boykot firmaları ülkelerinde boy gösterirken hiçbir rahatsızlık duymadıkları gibi rahatsızlık duyup tepki göstermek isteyenleri de demir yumrukla ezmekten ve katil İsrail’den beter işkencelerle insanları sindirmekten geri durmuyorlar. Evet ümmet bilincini konuşurken İslam dünyasında Ümmet bilincinin yeniden yeşermesinin önündeki en büyük engeller Müslümanlardan gibi gözükse fakat emperyalistlerin maşası haline gelen devlet adamı, bürokrat ve yönetici tipleridir.

Bir diğer konu da “Niye geri kaldık” diye saplantılı ve temelden yanlış bir söylemin peşine takılınca sonucun bugün ki gibi parçalanmak ve hüsrana olmasın kaçınılmazdı. Oysa yapılması gereken sapa sağlam bir kulp olan “İslam ve İman” yolundan ayrılmadan çağın getirdiği yeniliklerin ne olduğunu iyi tespit edip ona göre tavır geliştirmekti. Maalesef bu yapılamadı ve bir kısım aydın geçinen ve kendisini ulemeden ayırdıran batı hayranı okumuş yazmış kesim ortaya çıktı. Bunların bir kısmına göre, İslam’da reform yapmak şarttı. Bazıları daha da ileri giderek “İslam terakkiye manidir” teranesini dillendirmekte bir sakınca görmediler. Ve maalesef Müslümanların 20. yüzyıldaki hikayesini bu yolu şaşırması adamlar yazdılar. Batıcısında, İslamcısında, Osmanlıcısında ve ulus devlet ideolojisinin alt yapısını oluşturan Milliyetçilik düşüncesini ortaya koyan bu insanlar aslında birbirlerine tepki olarak ortaya çıkan ve hepsinin de temel gayesi batıya karşı geri kalmışlığa kendilerince çözüm üretme peşinde

olan kimselerdi. Yani temelde gelip birleştikleri yer geri kaldık aman geri kalmışlıktan kurtulalım dediler. Oysa geri kalmışlık nedir, kim geri kalmış, niçin geri kalmış olarak görüyoruz. Batının üstünlüğünü baştan kabul etmek yanlışına niye düşüyoruz diyemediler.

Oysa görmeleri gereken çok basit bir şey vardı. Batı bütün teknolojik gelişmişliğine, kalkınmışlığına rağmen insanlık konusunda, medeniyet konusunda asla yol alamayan, insanlığa sömürge ve emperyalist zulümleri yaşatan kapkara bir tarih bırakmıştı. İngiltere ve Fransa dünyaya medeni milletler olarak lanse edilirken kendi ülkelerinde Londra ve Paris’in arka sokaklarında nasıl bir rezilliğin, nasıl bir sefaletin döndüğünü görmediler veya görmek istemediler. Aslında Victor Hugo’nun “Sefiller” ve “İki Şehrin Hikayesi” romanlarını okumuş olsalardı bu rezilliğin boyutlarını görür ve İslam dünyasının tüm fakirliğine rağmen bu insanlık dışı yaşamı hiçbir insanına reva görmediğini de göreceklerdi.

Bütün bunları göremeyince elbette batının her türlü beşeri ideolojisine, yenilmişlik psikolojisine teslim olmanız kaçınılmazdı. Daha yakın zamanlara kadar “bizden adam olmaz, biz hiçbir şey üretemeyiz, yapamayız” söylemleri bizzat devlet erkânı tarafından dillendirilen ve bizzat resmi Kemalizm ideolojisine sahip insan gruplarının ağızlarına pelesenk ettikleri sözlerdi. Türkiye’deki Kemalist ve Atatürkçü çevrelere göre biz Müslüman olduğumuz için geri kaldık, dolayısıyla bu Arap dini olan İslam’dan kurtulmadığımız sürece, güya Arap adetlerinden kurtulmadığımız sürece adam olamayız. Aynı çevreler için, batılı değerler,

batının yaptığı tüm işler mükemmeldi ve medeniyet için gerekliydi. Bu yüzden hedef olarak kendilerine “Muasır Medeniyetler Seviyesine yükselmek” gibi ne olduğu belirsiz saçma sapan bir hedef koydular. Emperyalizme ve sömürgecilğe karşı olduklarını söyleyen güya vatansever, milliyetçi, Türkçü vs. aydın geçinenler için, batının sömürgeciliğinin fikir babaları olan Hegel, Weber, Durkheim, Mark gibi düşünürlerin seküler, pozitivist ve materyalist fikirleri çok daha değerliydi. Bunları sanki kendi inançlarıymış gibi iman ederek benimsediler.

Türk milletine orijinal bir fikir adamı gibi yutturulan Ziya Gökalp’in aslında Hegel ve Durkheim gibi batılı filozofların kötü bir kopyası olduğunu kendileri münevver, aydın geçinen hiç kimse fark edemedi veya etmek istemedi ve hala bu ve benzeri isimler maalesef hayırla yad edilir. Namık Kemal el üstünde tutulur ve büyük bir edebiyatçı, şair, düşünür olarak kabul edilir. Bunun en önemli sebeplerinden birisi de kafa konforunu bozmaya ve bu adamları sorgulama ihtiyacı duyulmamasıdır.

İttihat ve Terakki’ye kadar devam eden bu düşünce sapması artık İttihat ve Terakki’de iyice gün yüzüne çıkmıştır. Tabii kendi aralarında da fikir birliği olduğu da söylenemez. İttihat ve Terakki’nin içindeki iç hesaplaşmadan kaynaklanan “Edirne’yi Enver alacağına Bulgar alsın” derecesine kadar uzanan ihanet hikayeleri ortaya çıkmıştır. Bu arada Balkan savaşlarının anlatılmayan ihanetleri bir gün tarihin üzerindeki prangalar kalktığında elbet anlatılacaktır. Kahraman diye bizlere anlatılan birilerinin ne büyük hezimetlere imza attıkları tek tek bir gün ortaya dökülür elbet. Neyse konumuz bu değil şimdi.

Bu düşünce ve fikir sapmalarını Türkçenin ustası D. Mehmet Doğan 1970’li yıllarda yazdığı ve o dönem için bunların yazılması çok cesaret isteyen şeyleri “Batılılaşma İhaneti” isimli kitabında ele aldı. Küçük 180 sayfa bir kitap olmasına rağmen o güne kadar “Batılılaşmayı” bir ihanet olarak ele alan çok az kimse olmuştu. Oysa önceden daha çok batılılaşmanın aslında kötü bir şey olmadığı, batının sadece tekniğini alalım, düşüncesini almayalım şeklinde dillendirilen fikirler yer alıyordu. Fakat Mehmet Doğan’ın bu düşünce anlayışını yıktı ve batılılaşmanın bir ihanet olduğunun altını çizdi.

Tabii İslam dünyasının Payitahtında bu zehirli fikirler yayılınca elbette bu Müslümanların bütün coğrafyasını

da kaplayacaktır. Kendisi milliyetçilik ve bir kısmı da ırkçılık derecesinde kafa taşı düşünceye sahip olan insanların sağlıklı bir düşünce ve fikir ortaya koyup o günün dünyasındaki “Ümmet” insanlarını sağlıklı yönlendirmesi elbette mümkün değildi. İttihat ve Terakki’nin genelindeki düşünce yapısına göre Türkler, Anadolu topraklarına çekilmeli ve başlarının çaresine bakmalıydı. İttihatçılara göre artık Araplarla olan bağıımızı biran önce koparmalı ve onların kendi yollarına gitmesine izin vermeliydik. İttihatçı kafaların önde gidenlerinin, özellikle Cemal Paşa denen zevatın Suriye topraklarında uyguladığı ceberrut siyaset bu toprakların elimizden çıkmasında en büyük etken olmuştur. Elbette Arap dünyasında da İngilizlerin kışkırtmasıyla Arap milliyetçiliği fikri allanıp pullanıp yeşertildi. Araplar sahte “Büyük Arap Devleti” idealinin peşinde 100 yıl kaybettiler. Şeri f Hüseyin denen zatı muhterem Osmanlıya ihanetinin bedelini Kıbrıs’ta ağlayarak, sızlayarak “Ben ekmeğini yediğim toprağa ihanet ettim” diyerek geberip gidecektir.

İttihat ve Terakki’den ilham alınarak kurulan ve Arap Milliyetçiliğini adeta din haline getiren “Baas Partisi” ideolojisi bütün Arap dünyasını kasıp kavurdu. Çoğu diktatör olan liderlerin başını çektiği bu ideoloji, Arap dünyasının tamamının sömürge haline getirilmesine sebep oldu. Bu sömürge hali halen daha devam ediyor ve Filistin davasında gösterdikleri silik, kimliksiz ve kişiliksiz tavır da zaten bunu gösteriyor. Arap dünyası denen ülkeler topluluğunun bir kısmı Baas ideolojisinin sapkınlığına geri kalanları da dikta rejimlerine dönen krallıklara dönüştürüldü. Dönüştürüldü diyorum çünkü bu ülkeler bağımsızlık savaşları verdikten sonra bir de bu kendilerinden gibi gözüken liderlerle uğraşmak zorunda kaldılar. Cezayir, Fransa’ya karşı verdiği mücadelede 1 milyondan fazla şehit verdi ama zaferi kazandıktan sonra ülkenin anahtarını ipi Fransızların elinde olan liderlere teslim ettiler. Daha yakın zamanlara kadar Cezayir resmi dili Fransızcaydı. Eğitim dili Fransızcaydı. Tam 50 yıl sonra Fransızları ülkeden kovmaya karar verdiler fakat şimdi de ülkenin tamamı Fransız kültürünün etkisinde kendi değerlerinden yoksun bir hale gelmiş durumda. Cezayir Bağımsızlık savaşının en önemli lider isimlerinden birisi olan Franz Fanon bağımsızlığı savunurken aynı zamanda batılı değerleri benimseyen bir devlet yapısını öngörüyordu. Yani batılılara biz aslında sizin gibi yaşamak istiyoruz

demek istiyordu. Bunu yazdığı kitaplarında bariz bir şekilde kendi ağzıyla anlatıyor. Bu yüzden Müslümanlar bağımsızlık mücadelesi verdikten sonra bir de bu zihinleri batılılar tarafından formatlanmış güya kendinden gibi gözüken insanlarla mücadele etmek zorunda kalıyorlar ve çoğu zaman da maalesef bu mücadeleyi kaybediyorlardı. Cezayir, Tunus, Mısır, Suriye, Irak ve diğerleri bunun tipik örnekleridir.

Rahmetli Aliya İzzetbegović’in deyişiyle, “Savaş yenilince değil, düşmana benzeyince kaybedilir” sözü bütün İslam dünyasında adeta hayat buldu. Bizde İttihat Terakki’den, Cumhuriyet Halk Partisinin tek parti diktasına ve Arap dünyasındaki Baas Partisine ve diğer batıdan kaynaklı yapılara kadar bu oluşumların hiçbirisi Müslümanları ayakta tutan şeyin “Ümmet” bilinci olduğunu fark edemediler veya etmek istemediler. Tabii bir de İslam dünyasının her köşesinde bizzat batının maşası olarak faaliyet gösteren “FETÖ” benzeri terör yapılanmalarının verdiği zarar da cabası oldu. Din adına yola çıktıklarını söyleyen bu yapıların verdiği zarar belki de batıcılıkla ortaya çıkanların verdiği zarardan daha beter oldu. Batıcıların en azından kim olduklarını biliyorduk. Fakat bu “FETÖ” teröristleri kendilerini son ana kadar gizlemeyi başardılar. Amerikan çıkarlarının tüm dünyada yılmaz bekçileri olarak fitne ve fesat kaynaklığı yaptılar.

Yani hülasa edecek olursak, düğmeyi yanlış iliklemeye başlarsanız her şey yanlış gider. İşte Müslümanlar 19. yüzyıl aydınlanma felsefesi ile ortaya çıkan dünyayı iyi algılayıp yorumlayabilselerdi. Aslında kaybedilmiş hiçbir şeyin olmadığını çok kolay fark edecekler. Ve batının insan hakları yalanının aslında sömürgecilik ve emperyalist faaliyetlerini devam ettirmek için oluşturulan bir kılıf olduğunu görebileceklerdi. Yüz milyonlarca kızılderilinin, milyonlarca Hindunun ve Müslümanın kanına giren batının hegemon güçlerinin peşine takılmanın bir felaket olacağını anlayabilirlerdi. Aslında dünya 100 yıl önce de büyük bir insanlık dramı yaşıyor ve sömürgecilik tüm dünyayı kasıp kavururken bundan yeryüzünü kurtaracak kahramanlarını bekliyordu. İşte Müslümanlar bu treni maalesef kaçırıyor. Şimdi de benzer durum yaşanıyor. Dünya yolunu şaşırmış, felaketten felakete sürükleniyor. İnsanlık özgürlük masalları ile uyutulmuş her türlü melaneti işler hale getirildi. Bu dünyaya Müslümanların söyleyecek çok şeyi var elbette fakat bu halde değil. Bir gün yeniden “Ümmet bilincini” elde edebi-

Kısaca ulus devlet ideolojisi İslam dünyasına ve Müslümanlara giydirilmiş deli gömleği bir ideolojidir. İdeolojiler anlam ve köken itibariyle bir inancı temsil ederler. Bir dünya görüşleri vardır ve bu da İslami değerlerden kaynaklanmaz.

lirlerse işte o zaman çok şey söyleyebilirler bu çivisi çıkmış dünyaya.

Türkiye Cumhuriyeti kurulurken söylem ve eylem arasındaki uçurumu aslında tüm İslam dünyası iliklerine kadar yaşadı. Lozan konferansına Türk heyetinin gidiş fotoğrafları ile dönüş fotoğrafları arasındaki fark aslında batılıların neyi başardıklarını gösteren en acı gerçektir. O yüzden Kemalist ve Atatürkçü batı hayranı çevrelerin, gerçek anlamda ne emperyalist karşıtı falan olduklarını düşünmüyorum. O gün kazandığımız Milli Mücadele ile dik durabilsek ve hakkımız olan İslam dünyasının her yerinde hak iddia edebilseydik bugün bambaşka bir noktada olurduk. Batının peşine takılıp ülkeyi göbeğinden batıya bağlamasaydık bugün batının zıppıktı ideolojilerine, Avrupa Birliği yalanlarını dinlemeye ihtiyacımız kalmazdı.

Hilafet makamının meşrutiyet kaynağı "Ümmet" bilincini ayakta tutabilseydik bugün İslam dünyasının içinde bulunduğu karmaşa bu kadar derin olmayabilirdi. Ve Gazze'de Filistinlilerin yaşadığı insanlık dışı Yahudi soykırımına ses çıkarabilen liderlerimiz olurdu diye düşünüyorum. Bu denli kıyamet sessizliğine bürünmezdik en azından.

Kısaca ulus devlet ideolojisi İslam dünyasına ve Müslümanlara giydirilmiş deli gömleği bir ideolojidir. İdeolojiler anlam ve köken itibariyle bir inancı temsil ederler. Bir dünya görüşleri vardır ve bu da İslami değerlerden kaynaklanmaz. Nitekim ulus devlet batağına saplanan hiç kimse buradan İslam'ın aydınlığı olan "Ümmet bilincine" maalesef ulaşmıyor. Ümmet bilinci deyince, Arapçılık anlıyor, Türklükten vazgeçmek anlıyor. Tabii Türklük dedikleri şey de, batının inanç, değer ve kültürünü aynen kabul edip devam ettiren Türklükten başka bir şey değil.

Benzer hikayeler İslam dünyasının her yerinde geçerli. Zengin petrol ve doğal kaynakların olduğu topraklarda Müslümanlar sefalet içinde yaşıyor. Bütün bu kaynaklar batıya akıyor. Batılılar bu madenlerin paralarının batı bankalarında tutulmasını istiyorlar veya dayatıyorlar. Sonuçta da zamanı gelince bu paraların çok büyük kısmına bir şekilde el koyuyorlar. Bu sefalet Ümmet bilincinin kaybolmasından kaynaklanıyor. Sözüñ özü Kur'an-ı Kerim'de Al-i İmran 103'de açıkça ifade ediliyor:

"Hep birlikte Allah'ın ipine sımsıkı yapışın; bölünüp parçalanmayın.

Allah'ın size olan nimetini hatırlayın. Hani siz birbirinize düşman idiniz de Allah gönüllerinizi birleştirdi ve O'nun nimeti sayesinde kardeş oldunuz. Siz bir ateş çukurunun tam kenarında iken oradan da sizi Allah kurtarmıştı. İşte Allah size ayetlerini böyle açıklıyor ki doğru yolu bulasınız."

Ve Efendiler Efendisi, Veda Haccı'nda irade buyurduğu Veda Hutbesi'nde altını çizdiği, vurguladığı en önemli kavram "Ümmet Bilinci" kavramıdır. Irk asabiyetini, ırkçılığı zinhar yasaklamış olması da muhtemelen Efendimizin bu zamanları görüp Müslümanları bu tehlikeye karşı uyarılmış olmasının dandır. Kur'an ve sünnetten zihniyet olarak uzaklaşırsanız, kendinizi batının batıl ideolojilerine ve ulus devlet yalanlarına kaptırmış bulursunuz. Bu Türkiye'de "Kemalizm, Atatürkçülük" olur, Arap dünyasında "Baas Partisi" Arapçılığı olur, İran'da "Fars milliyetçiliği" olur hiç fark etmez. Ve bütün bu ideolojilerin kurucularına baktığınızda, Kemalizmin fikir babasının "Moris Kohen" isimli bir Yahudi olduğunu görürsünüz. Sonradan adını Munis Tekinalp olarak değiştiren ve Kemalizmin ideologu bir karanlık sima. Baas Partisi için de aynı şey geçerlidir. Kökünü İngiliz casus Lawrence'ın çektiği Arap milliyetçiliği fikri daha sonra farklı isimler eliyle Arap dünyasına empoze edildi. İran'da ise İslam dünyası için İslam devrimi yeni bir uyanış beklentisi yaratırken maalesef, ham softa mollalar bu beklentiyi Fars milliyetçiliğine kurban ettiler. "Şii Hilali" diye bir ütopya peşinde 30 yıl boyunca İslam dünyasındaki fitnelerin kaynağı oldular. Bu da ayrı bir hikayedir.

Velhasıl Müslümanların batıdan alabilecekleri çok bir şey yoktur. Teknoloji kimseye ait değildir. Çalışan, üreten daha iyisini yapar. Maalesef batının göz boyama teknolojilerine teslim olan Müslümanlar birlikten kuvvet doğacağı bilincini yitirdiler. Şimdi yeniden Ümmet bilincini diriltme zamanıdır. Kendimize güvenerek bizden adam olmaz, biz bir şey yapamayız veya benim ırkım en üstün başka üstün yok gibi cahiliye zihniyetlerini terk edersek gelecek Müslümanların olacaktır. Çünkü şu zamanın egemen batı dünyasının dünyaya söyleyeceği de, vereceği de kalmamıştır. Sadece felaket üretebilirler başka bir şey değil. Yani tarih "Ümmet bilincine sahip gaza erlerini bekliyor" Vesselam.

Ümmet Olmanın Sorumluluğu

Dinde tefrika İslâm ümmetinin birliğine yönelik en büyük tehlikedir. Rabbimiz Rûm Sûresi'ndeki bu ayetin devamında tefrikanın yol açacağı önemli bir toplumsal soruna işaret ediyor: "Bölünüp parçalanmanın sonucunda her bir grubun sahip olduğu inanç ve uygulama ile mutlu olması." Her bir grubun kendilerinin kurtulacağına dair kesin bir kanaate sahip olup tek doğrunun kendisine bağlı bulunduğuna inanmakta ve dolayısıyla başkalarını ötekileştirmektedir.

"Şüphesiz ki bu tek bir ümmet olarak sizin ümmetinizdir. Ben de sizin Rabbinizim. O halde yalnızca bana kulluk edin." (Enbiyâ 21/92)

Ümmet kavramını doğru bir şekilde anlamak için merkeze alınması gereken Kur'an'ın bu ayeti, on yedi peygamberin anıldığı ve kısaca kıssalarının anlatıldığı bir pasajın arkasından bir nevi sonuç cümlesi olarak gelmektedir. Ayetlerdeki metinsel bütünlük ile inananların tarihsel bağı, birlikteliği ve bütünlüğü arasında bir ilişki vardır. Bu kapanış ayetindeki "ümmet" ifadesi, bir inanç birlikteliğine, yani tevhide, yani ortak hakikate ve İslâm'ın aslında tüm zamanların değişmez değerlerinin diğer adı olduğuna işaret etmektedir.

Ayette **Ümmet**'in evrensel bir aile birlikteliği olduğu mesajı vardır.

İslâm, ilk günden itibaren takipçilerini bu ailenin bir üyesi olmaya çağırıyor; insanların ırklarına, dillerine, renklerine, sosyal konumlarına bakmadan bir inanç, bir lider ve bir gâye etrafında toplamıştır.

Bu inancın kaynağı Kur'an'dı.

Bu inancın lideri Hz. Muhammed'di.

Ortak ve en yüce gâye ise "yalnızca Allah'a kulluk" idi.

Sonraki asırlarda inanç boyutundaki eksen sapmaları, ümmet birlikteliğinin bozulmasına, Müslümanların bu "tek" olma şuurundan uzaklaşmasına ve çeşitli fırkalara bölünmelerine neden oldu. Böylesi sapmaların ümmetin İslâm öncesi takipçileri arasında da yaşandığını; olası bu bölünme ve parçalanmalara karşı ilahi bir uyarı niteliğindeki şu ayetten anlıyoruz:

"Dinlerini parça parça edip gruplara ayrılanlardan olmayın. Bunlardan her bir grup kendi yanında bulunanla sevinmektedir." (Rûm, 30/32)

Bu ayet bir yandan geçmiş ümmetlerin nasıl dağıldığını ilk muhataplarına hatırlatıyor diğer yandan bu dine tâbi olmuş tüm inananları bu tehlikeye

karşı uyarıyor. Ancak -maalesef- günümüz Müslümanlarının halini de yansıtıyor.

Bu ayetlerden ayrıca ümmeti "ümmet" yapan birlikteliğin etnik, sosyolojik, ekonomik veya siyasal bir esasa değil yalnızca itikadî bir birlikteliğe dayandığını da anlayabiliyoruz.

Yüce Allah söz konusu ayette, bir anlamda, parçalanmış hakikatin hakikat olmaktan çıktığına işaret ediyor. Dinde tefrikanın ümmet birliğini ne hâle getirdiğine de dikkat çekiyor. Bölünüp parçalanmanın şeytana hizmet etmek olduğunu, şeytanın ümmeti bölüp parçalamak şeklindeki hedefine hizmet etmekten başka bir işe yaramadığını maalesef belirtmek zorundayız.

Dinde tefrika İslâm ümmetinin birliğine yönelik en büyük tehlikedir. Rabbimiz Rûm Sûresi'ndeki bu ayetin devamında tefrikanın yol açacağı önemli bir toplumsal soruna işaret ediyor: "Bölünüp parçalanmanın sonucunda her bir grubun sahip olduğu inanç ve uygulama ile mutlu olması." Her bir grubun kendilerinin kurtulacağına dair kesin bir kanaate sahip olup tek doğrunun kendisine bağlı bulunduğuna inanmakta ve dolayısıyla başkalarını ötekileştirmektedir.

İslâm ümmetinin şimdilerde yaşadığı en büyük felaket bu olsa gerek.

Hidayet rehberini vahiy olarak belirlemeyenlerin varıp duracağı nokta burasıdır.

Ümmet, İslâm inancında aynı dine inanan, Peygamberlerin vahiy kaynaklı değerlerini paylaşan insanların oluşturduğu topluluğu işaret etmektedir. Bu tarif kapsamında her Müslüman, İslâm ümmetinin bir üyesidir.

Ümmeti bir arada tutan maya ise dindir, yani İslâm'dır. Bu maya hangi coğrafyada yaşarlarsa yaşasınlar, mevkî ve makam gözetmeksizin, bütün Müslümanların kardeşlik duygusunu pekiştiren mayadır. Şu ayet buna dayanaklık etmektedir:

"Müminler sadece kardeşler, kar-

deşlerinizin arasını düzeltin. Allah'a karşı takvalı (duyarlı, sorumlu) olun ki size merhamet edilsin." (Hucurât Sûresi, 49/10)

Mümin olmak, diğer kardeşlerine güven vermektir. Ve aynı zamanda kardeşlerinden emin olmak, onara güvenmektir. Onlara karşı adaletli davranmayı gerektirmektedir.

Müminler sadece kardeşlik üzerinden ümmet duygusu bilinci ile birbirlerini tanımlamalıdır. Bu kardeşlik, ahirete uzanan ve oradan da cennete varabilen bir kardeşliktir.

Müslümanlar kardeş olduklarına göre kardeşlerinin arasındaki problemleri de kendi mümin kardeşleri çezecektir. Müslümanlar kardeşlerinin arasını sulh ederken takvalı, duyarlı kimseler olacaklardır ki o takdirde kendilerine merhamet edilsin.

Ayetten Allah'ın merhametinin, müminlerin birbirlerini kardeş görmelerine, güven duymalarına ve adaletle davranmalarına bağlı olduğu anlaşıyor. Bu da inananlar olarak bizlerin Rabbimizden merhamet beklerken nasıl davranmamız gerektiğini gösteriyor.

Ümmet ifadesi genellikle Peygamber'e mensubiyetin bir ifadesi olarak kullanılır (Ümmet-i Muhammed gibi). Bu nispet, Allah'ın elçisinin ümmeti birleştiren hakikati onlara ulaştırmış olmasından dolayıdır. Dahası bu nispet ümmete mensup olan kişilerin nebevî bir misyona tabii olduğu anlamına da gelir. Bir diğer ifade ile ümmetin bir parçası olmak hakikate çağrı yapan bir elçiliğe talip olmaktır.

Bu gerçeği birbirine çok yakın manalar içeren şu ayetler dile getirmektedir:

"Sizler, hayra çağıran, iyiliği emredip (öğütleyip) kötülükten sakındıran (engelleyen) bir ümmet olun. İşte onlar (bu görevi yapanlar) kurtuluşa erenlerin ta kendileridir." (Âl-i İmrân, 3/104)

"Siz insanlar için çıkartılmış en ha-

yırlı ümmetsiniz. İyiliği emreder, kötülükten sakındırırınız. Allah'a inanır ve O'na güvenirsiniz." (Âl-i İmrân 3/110)

"Mümin erkeklerle mümin kadınlar birbirlerinin dostudurlar. Birbirlerine iyiliği emreder, kötülükten sakındırır. Namazı kılar, zekâtı verirler. Allah ve elçisine itaat ederler. İşte Allah onlara merhamet edecektir. Şüphesiz ki Allah güçlüdür, doğru hüküm verendir." (Tevbe 9/71)

Ümmet olmak sadece inananların tek bir hakikate bağlı bir topluluğa dahil olduğu, etkisiz ve pasif bir birlik değil; aksine onlara bireysel ve toplumsal sorumluluklar yükleyen canlı bir birlikteliktir.

Mealleri verilen üç ayette "iyiliği emretmek", "kötülükten sakındırmak", "Allah'a güvenmek" hem iyi birer Müslüman olmanın hem de toplumsal duyarlılıklara sahip olmanın, yani "ümme" olmanın gereğidir.

Yüce Allah "İşte böylece, sizin insanlığa şahidler olmanız, elçinin de size şahid olması için sizi dengeli bir ümmet (ümmeden vasaten) kıldık (...)" (Bakara 2/143) buyurmaktadır. Bu ayette geçen "ümmeden vasaten" ifadesi ümmetin dengeli, adaletli, ölçülü, uyumlu ve hayırlı bir topluluk olduğu anlamına gelmektedir. Vasat ümmet ifrat ve tefritten yani aşırılıktan uzak durup itidal denen dengeyi tutturabilen topluluk demektir.

Ayetlerden anlaşılıyor ki ümmet kendilerine yüklenen sorumluluğu yerine getirebilmek için risâlet öğretisi olan vahyi iyi bilmek zorundadır. Ayrıca vahyi hayatına geçirerek ümmetine "üsve-i hasene" (güzel örnek) olarak gösterilen (Ahzâb, 33/21) Rasûl'ün örnekliliğini doğru bir şekilde anlamalıdır.

Ümmet olmanın sorumluluğunun bu dünya ve ahiret hayatında ne denli büyük ve önemli olduğuna şu ayetler işaret etmektedir:

"Her insan topluluğunu imamıyla (önderiyle) çağıracağımız o günde, kimin kitabı (amel defteri) sağından verilirse, onlar kitabını okuyacaklar ve en küçük bir şekilde haksızlığa uğratılmayacaklardır." (İsrâ 17/71)

Bu ayet Bakara Sûresi 2/124 ve Enbiyâ Sûresi 21/73 ayetleri ile birlikte okunduğunda ayette geçen "İMAM" kelimesinin ümmetlerine liderlik eden peygamberler için kullanıldığı anlaşılmaktadır. Daha önce işaret ettiğimiz gibi ümmet birlikteliğini inşa eden peygamberlerin bu birliğin kurucusu ve koruyucusu olarak yükümlü oldukları, ümmetleri ile birlikte anıldıkları görülüyor. Ayetler kıyamet gününde bütün ümmetlerin kendi peygamberleri ile mahşerde toplanacaklarını haber vermektedir.

Ayetlerde, ümmet ile imam bütünlüğü dikkat çekmektedir. Ümmetin lideri konumundaki peygamberler, hem

Ümmet olmanın yalnızca inanç birliğine dayandığını, inananlar arasında kardeşlik hukuku gerektirdiğini, birbirlerine karşı sorumluluk duymalarını, iyiliğin davetçisi, kötülüğün engelleyicisi olmalarını farz kıldığını Kur'an'dan öğreniyoruz. Vahyin çizdiği şekilde ümmet olabilmeyen mümkün olduğunu nebevî örneklikte görebiliyoruz. Ancak ümmet bilincini bugün İslâm âleminde göremiyoruz.

onların liderlik görevini üstlenmiş sonrakı idareciler hem de ümmetin parçası olan Müslümanlar ortak bir sonla karşılaşacaktır. Bu durum inananların ümmet olma şuurunu perçinlemeli ve nebevî liderliğe karşı bir sorumluluk yüklemelidir.

Ümmet kelimesinin "anne" anlamına gelen "umm" ile aynı kökten türemiş olduğu düşünülünce her peygamberin, her liderin ve önderin toplumlarının manevi yönden anneleri mesabesinde olduğunu söylemenin bir mahzuru yoktur. Bütün peygamberler ümmetlerine karşı anne gibi şefkat ve merhamet göstermişlerdir. Bu örnek davranış çağlar ötesinde ümmetlere liderlik ve önderlik yapacaklara da nebevî bir örnek olarak sunulmuştur.

Ümmetin her bir bireyden daha çok, onlara yol gösterici konumda bulunan kimselerin bu sorumluluğu daha derinden hissetmesi gerekir. Günde beş kez inananlara namaz kıldırın bir cami imamından, haftanın beş günü ümmetin çocuklarına eğitim veren öğretmenlere, mahalli idarede bulunan yerel yöneticilerden, merkezi idarecilere varıncaya dek liderlik vasfının nebevî önderlik ışığında, şefkat ve merhameti önceleyerek yeniden düşünümlü şekillendirilmesi gerekir.

Bugünün dünyasında insanlara liderlik ve önderlik yapan/yapacak olan kişilerde anne gibi merhameti, şefkati, adaleti gözeterek uygulamalarında bunu gösterebilen bir lider görmek mümkün müdür?

Ümmet olmanın yalnızca inanç birliğine dayandığını, inananlar arasında kardeşlik hukuku gerektirdiğini, birbirlerine karşı sorumluluk duymalarını, iyiliğin davetçisi, kötülüğün engelleyicisi olmalarını farz kıldığını

Kur'an'dan öğreniyoruz. Vahyin çizdiği şekilde ümmet olabilmeyen mümkün olduğunu nebevî örneklikte görebiliyoruz. Ancak ümmet bilincini bugün İslâm âleminde göremiyoruz.

İslâm coğrafyasının birçok bölgesinde, bugünlerde ise özellikle Gazze'de yaşananlara karşı duyarsızlık bize ümmet bilincinden uzak oluşumuzu hatırlatmaktadır. İslâm ümmetinin asırlardır çizilmiş İslâm ülkelerine dağılmış, bölünmüş, parçalanmış olmaları; Müslümanları bir araya getirebilecek hareketlerden ve liderlerden yoksun oluşunun faturasını bugün masum insanlar ödemektedir.

Kendilerinde ümmet bilincinin, inanç ve amaç birlikteliğinin, bu birlikteliğin ortaya çıkardığı azim ve kararlılığın, kardeşliğin ve merhametin vücut bulmuş pek çok halini gördüğümüz Gazze halkının bu kadar yalnız, desteksiz ve sahipsiz bırakılmış olması "ümme" olmanın ne olduğunu bize yeniden düşündürmüyor mu?

Bir yanda Gazze ve ümmet coğrafyasındaki tarifi mümkün olmayan acılar için bağı yanan anneler, yüreği dağılan babaları...

Onlar ki, dünyanın neresinde olursa olsun bütün mazlumların acısını yüreklerinde hissederler. Yine onlar ki ümmet coğrafyasının neresinde bir kardeşleri öldürülse-şimdilerde Gazze'de olduğu gibi- içleri tutuşur.

O duyarlı inananlar yüreklerindeki ümmet haritasına nâmahrem eli değdirmeyen yiğitlerdir. O bağı yanık anneler şimdilerde gece gündüz dua ederek gök yaşı döküyorlar. Bu gözyaşları kendileri için değil, ümmet-i Muhammed için dökülen gözyaşlarıdır.

Soykırımda babasını, eşini, biri kundakta iki çocuğunu kaybeden Gazzeli bir anne "Burada sadece biz ölmüyoruz, İslâm ümmetinin kökünü kazımak istiyorlar" diye feryat ederken "koskoca" İslâm ümmetinden çıt yok.

Ey İslâm ümmetinin kayıp vicdanı! Hâlâ hayattaysanız ve hâlâ inancınızdan eminseniz bu feryadı duyun. Gazze ölmüyor, diğer toplumların insanlığı ölüyor ve İslâm ümmetinin vicdanı ölüyor.

Bu ümmet, ümmet olmanın yükümlülüğünü üstlenmediği için bu acılar yaşanıyor, katliamlar gerçekleşiyor. Ne yazık ki ahiret gününde bu ümmete peygamberleri değil, binlerce çocuğun bu dünyaya kapanan gözleri, annelerin kanlı gözyaşları, şehitlerin dökülen kanları şahitlik edecektir.

Gazze'de yaşananlara karşı duyarsız kalanlar, inananları kardeşleri olarak görmeyenler, Allah'ın merhametine kavuşamayacaklarını bilmelidirler. O ki merhametlilerin en merhametlisidir. O ki, merhamet etmediği kimsele-ri acılı bir azap ile uyarmaktadır.

“Ümmet” Kavramı Hakkında

Yüce Allah, insanlara hak yoldan saptıklarında doğru yolu göstermesi, bölünüp, parçalandıklarında veya dağıldıklarında toplanması gibi bir çok sebeple onlar için hidayet rehberleri olan peygamberler ve kitaplar göndermiştir.

Bismillah

Mevcutat / Varlıklar genellikle dört varlık alanında mevcut / var olurlar.

1-Dış dünyada var olurlar; Çevremizde gördüğümüz her madde/ cisim gibi. Bu varlıkları beş dış duyu ile algılar, idrak ederiz.

2-Zihinde var olurlar; Dış dünyadaki bu varlıkların zihinde(akıl ve hayalde) ki tasavvurları/suretleri gibi.

3- Seste var olurlar: Konuşur veya şarkı söylerken, ses çıkarırken ki varlığı gibi.(örn: müzikteki notalar sesin varlığının sembolleridir), bunu da işitme duyumuz sayesinde bilir ve anlarız.

4- Yazıdaki Varlığı: Şu anda ben bunu kullanarak okuyucuyla iletişim kuruyorum. Bunu görme duyumuz sayesinde algılarız.

Yazıdaki varlık, yazılır veya okunurken muhatabın zihninde bir çeşit karşılık bulur, işte bu, anlam /mana veya tasavvur dur. Kabaca her sözün veya söz grubunun yazı ve sembollerden oluşan bir sözcük/terim manası vardır, bir de bu manadan daha geniş anlam içeriği olan diğer manaları vardır.

Sözcük manası genellikle basit, günlük ihtiyaçların giderilmesi için kullandığımız ve dilin en sıradan ve en alt düzey kullanım biçimlerini ifade eder.

Sözün ve söz gruplarının bir de bilimsel literatürde kullanılan ve özel anlamlar yüklenmiş formları vardır ki bunlara da **kavramsal anlam** denir. Örneğin; ‘Ateş’ sözcüğü günlük kullanımda ayrı tıpta, fizikte, kimyada, askerlikte farklı kavramsal çerçevede kullanılır.

Sözcüklerin veya sözcük öbeklerinin daha çok atasözü veya deyimlerde vücut bulan anlamlarına da **mecâzi anlam** diyoruz. Mecaz genellikle duygu ve düşüncelerin sözcüklerle ifadesinde zorlandığımız zamanlar sığındığımız ikinci bir yoldur ve edebi sanatlardan biridir.

Son olarak bir de çağrışımsal an-

lamı vardır ki daha çok muhatap olan bireyin zihinsel yapısı, düşünme biçimleri, psikolojik durumu, yaşam tecrübeleri ile alakalı durumları ifade eder. Örneğin, ‘Yetim’ Sözcüğü Terim ve kavram olarak herkeste aşağı yukarı aynı karşılığı bulurken; bir yetime neleri(hangi acı ve yoksunlukları) çağrıştırdığını ancak kendisi bilir ve hisseder. Bu hisler/duygular tamamen bireysel duygusal tecrübelerdir. Çoğunlukla başkalarına anlatılamaz ve aktarılamazlar.

Tüm bu anlam türleri kök anlamdan ayrı veya bağımsız olamaz ve o kök anlamın etrafında dönüp dolaşır.

Her sözcük anlam yükü itibarıyla farklı değerdedir. Sözün değerini, söyleyenin kim olduğu, söyleyişteki niyet ve şekil, sözün söylendiği zaman ve mekân tayin eder. Tüm bunlar doğru seçilmiş, en doğru zaman ve mekân tayin edilmiş ve belirlenmişse söz etkili olur. Değilse aynı sözcükler seçilmiş te olsa kötü ve olumsuz sonuç doğurur. Örneğin “Din güzel ahlaktır” sözünü Haz. Muhammed (a.s) söylediği için Hadis ve dolayısıyla değerli olur. O değil de ilk defa ben söylemiş olsaydım bu kadar değerli olmaz ve kimse dik-kate almazdı.

Şimdi yukarıda yazdığımız ilkeleri “Ümmet” kelimesine uygulayarak ilerlemeye çalışalım.

Ümmet kelimesi kök olarak Arapça asıllı bir kelimedir. E- M-M kökünden türeyen kelimenin El-Ümm/ Anne, Ümmi ve İmam kelimeleriyle de etimolojik bağı yani bir anlamda akrabalık bağı da vardır.

“Ümmet” kelimesi Arapça sözlüklerde öncelik sırasıyla; niyet etmek, bir şeyi hedeflemek, toplumun önünde olmak, bir şeyi sevk ve idare etmek ve anne olmak, daha sonra da bu kelimeye, asıl, kaynak, cemaat, din, boy, zaman ve yönelmek gibi anlamlar da verilmiştir.

“Ümmet” kelimesiyle aynı kökten türeyen “ümm” kelimesi; asıl, kök, kaynak, anne, anlamlarına gelmekte-

dir. Bir şeyin var olmasına, düzenlenip tertip edilmesine, terbiye edilmesine, kısacası herhangi bir nesnenin aslını oluşturan her şeye “ümm” denilmiştir.

Nitekim ilk insan ve ilk Peygamber olan Hz. Âdem’in eşi Hz Havva annemize, insanlığın ilk yaratılışına ve çoğalmasına sebep olduğu için, “*insanlığın annesi*” denmesi de bundandır.

Ümmet kelimesi dini bir terim/kavram olarak kullanıldığında ise “topluluk, millet, halk, cemaat, kendilerine peygamber gönderilen toplumlar, bir peygambere inanıp onun etrafında toplanan insanlar, kendisinde iyi insan, önder olarak kabul edilip kendisine uyulan rehber, âlim, din, geniş yol, tüm canlı türler ve cinsleri, gibi anlamlara gelmektedir. En yaygın ve kabul görmüş anlamda bu anlamıdır.

Dini metinlerde “Hz Muhammed Ümmeti” ibaresinde “Hz Muhammed’e peygamber olarak inanan, onun yolundan gidip sevenleri kastedilir.

Kelime Kur’an_ Kerimde yaklaşık altmış beş yerde geçmekte ve neredeyse tamamında “topluluk” anlamını da içermektedir. Birkaç ayet örnek verelim;

“İnsanlar, başlangıçta aynı dine inanan tek bir ümmetti. Sonra kimi iman kimi inkâr ederek anlaşmazlığa düştüler de Allah onlara, müjdeleyici ve uyarıcı peygamberler gönderdi. Anlaşmazlığa düştükleri konularda insanlar arasında hakem olması için o peygamberlere dinî gerçekleri içeren kitaplar indirdi. Ancak Ehl-i kitap, kendilerine apaçık gerçekler geldikten sonra, aralarındaki kıskançlık yüzünden o gerçek hakkında anlaşmazlığa düştüler. Sonra Allah, kendi iradesiyle, onların anlaşmazlığa düştükleri konuda, iman edenlere doğru yolu gösterdi. Allah, dilediği kimseyi dosdoğru yola eriştirir.” *Bakara Suresi/ 213. Ayet*

“Yerde yürüyen bütün canlılar ve iki kanadıyla havada uçan bütün kuşlar, sizin gibi sosyal nizamata tâbi birer topluluktur (ümmet). Biz kitapta hiçbir şeyi eksik bırakmadık. Sonra

onların hepsi Rablerinin huzurunda toplanacaklardır. **En'âm Suresi / 38. Ayet**

Fakat 16/Nahl suresi 120. Ayette bir istisna olarak Hz İbrahim övülmekte ve onun hidayet önderi ve bütün iyiliklere sahip bir kimse vasfıyla tek başına bir ümmet olduğundan bahsedilmektedir **“İbrahim gerçekten Allah’a itaat eden, tevhid ehli, başlı başına bir ümmetti”**

Ümmet olma şuuru hakkında

Tarihsel tecrübelerimiz bizlere fazlasıyla anlatmaktadır ki İnsanlık birlik beraberlik içinde yaşayıp güçlü olmak yerine parçalanma, toplu olarak yaşayıp güçlenmek yerine hizip ve partilere ayrılarak zayıflama eğilimindedirler. (Ayrılık fikri ilk olarak Hz Âdem’in iki çocuğu Habil ve Kabil arasında baş göstermiştir). Basit gündelik çıkarlar, etnik, ırkî vs.. sebepler yüzünden bölünmek, mezhep, tarikat vs gibi gruplaşmaları rahmet yerine zahmete çevirmek te yine acınası bir gerçekliktir. Ve biz bütün bunları hem kitaplardan okuduk hem de çağımızda çokça tanık olduk.

Hız Adem (a,s) ın ilk insan ve ilk peygamber olduğunu söylemiştik. Hız Adem ve eşi Hz. Havva’dan sonra insanlık nüfus olarak çoğalmış ve yeryüzünün çeşitli bölgelerine yerleşerek maiyetlerini temin için yaşamlarını devam ettirmişlerdir. Hız. Âdem’den sonra da, son peygamber Hız. Muhammed’e kadar geçen uzunca bir tarihi süreçte, Yüce Allah, insanlara hak yoldan saptıklarında doğru yolu göstermesi, bölünüp, parçalandıklarında veya dağıldıklarında toplanması gibi birçok sebeple onlar için hidayet rehberleri olan peygamberler ve kitaplar gönder-

miştir. Her peygamber yabancılardan (a’cemi) değil bizatihi kendi kavmi içerisinden ve o kavmin konuştuğu dili konuşanlardan seçilmiştir.. Allah tarafından seçilen peygamberlere, toplumun bir kısmı inanmış ve ona destek olmuşken, bir kısmı da inanmayarak onun karşısında yer almıştır.

Tarih boyunca insanlık gerek tabiat şartlarının ve gerekse hayatın getirdiği bir takım zorluklarla mücadele etmek zorunda kalmıştır. Tüm bu zorluklar karşısında birey olarak zayıf ve aciz bir varlık olduğunu anladığından dolayıdır ki fitratı gereği birlik ve beraberlik içinde yaşayacağı sosyolojik/ toplumsal dayanışma grupları içinde bulunmaları ihtiyacını hissetmiştir. Sonuçta aile kurumunun ne kadar önemli olduğunu anlamıştır.

Aile toplumun en küçük dayanışma ve yardımlaşma kurumudur denilebilir. Daha sonra da yine kan bağına dayalı olan birlikler, soy, kabile veya aşiret/klan birlikleri dikkatimizi çeker. Bu anlamda en büyük topluluklar ırk birliklerine dayalı millet birlikleridir. Kendi ırkının diğer ırklara kan asaleti gibi bir takım izahı zor sebeplerle üstün olma fikrini savunma düşüncesi üzerine de Milliyetçilik fikri tesis edilmiştir. Dolayısıyla kendi milletinin çıkar ve menfaatlerini diğer tüm milletlerin menfaatlerine üstün tutma çabası her millette en azından/mikro milliyetçilik düzeyinde de olsa vardır). Fransız devriminden sonra da siyasi ve ideolojik bir forma bürünerek dünyaya pazarlanmıştır.

İrkçılık ve milliyetçilik düşüncesi de sadece kendi hâkimiyet alanı yani ırkdaşları arasında göreceli bir dayanışma ve birliktelik sağlamıştır. Fakat alan dışına çıkıldığında ayrılık ve savaş sebebi olarak kullanılmaya çok müsait bir araç/enstrüman olarak kullanılmıştır. Tarih boyunca Türk Kürt, Türk Arap,

Arap Acem/İran vs.. mücadeleleri bunun en büyük göstergesidir. Bu savaşlar Avrupa; Amerika, Asya, Afrika kıtalarında da başka etnik gruplar arasında hep olmuş ve halen devam etmektedir.

Bu tür sosyolojik grupları bir arada tutan maddi ve güçlü bir otorite yoktur. Kabile reisleri, aşiret ağaları, boy beyleri gibi birçok nispeten büyük yerel otoriteler vardır. Ama bunlar da tüm kabileler arasında uzun süreli birlikler tesis edememişlerdir. Tarihteki birçok kardeş savaşı bu otorite üstünlük düşüncesi sebebiyle çıkmıştır. Bu ve benzeri ayrıştırıcı unsurlar, İslam ümmetini, emperyalist güçler karşısında zayıflatmakta, olması gereken ümmet birliğini ortadan kaldırmaktadır.

Bu sıkıntılardan kurtulmanın yolu, Müslümanların birbirlerine karşı sevgiyle, hoşgörü ile yaklaşmaları ve kardeş oldukları bilinciyle hareket etmeleridir. Ayrıştırıcı bir dil yerine, birleştirici bir üslupla hareket etmeleri gerekmektedir.

Etnik ve kan bağına dayalı birliklerden başka bir de manevi alanda oluşturulan din ve inanç birlikleri vardır. Bu da nihai anlamda yani mezhep ve tarikat vs birliklerini de şemsiyesi altında barındıran Ümmet birliğidir. Bu birliğin yapı taşları iki milyara yakın Müslümanı birbirine bağlayan en kuvvetli harç ta ümmet olma şuuru ve bilincidir.

Bu alan öncekine nazaran daha şü-müllü ve kuşatıcı bir kardeşlik birliği tesis etmeyi önerir. Düşünün bir kere tüm ırkların aynı inanç sancağı altında bilinçli olarak bir araya geldiğini. İki milyara yakın Müslümanın/İslam ümmetinin Allah’ın emirleri doğrultusunda yeryüzünü tahrif değil imar ettiğini. Fesada boğmak yerine ıslah ettiğini bir tasavvur edin lütfen. O zaman nasıl bir dünyada yaşıyor olurduk.

Enfâl 8/46 Bağlamında Ümmetin Birliği: İtaat, Çekişme ve Zaaf İlişkisi

Giriş

Tevhid inancı, yalnızca Allah'ı bir bilmek değil; O'na yönelen kalplerin de birleşmesini, toplumun ortak bir ideal etrafında kenetlenmesini gerektirir. İslam ümmeti bu anlayış üzerine inşa edilmiştir. Ancak tarih boyunca olduğu gibi günümüzde de ümmetin en büyük zaafı, iç çekişmeler, hizipleşmeler ve ortak otoriteye karşı dirençtir. Bu durum, düşman karşısında yaşanan mağlubiyetlerin çoğunun aslında içeriden kaynaklanan bir çözülme olduğunu göstermektedir.

Enfâl Suresi'nin 46. ayeti, bu gerçeği veciz biçimde ortaya koyar: **"Allâh'a ve Rasûlü'ne itaat edin; çekişmeyin, sonra zaafa düşersiniz, gücünüz gider."** Bu makalede söz konusu ayet bağlamında ümmetin birliğini tehdit eden unsurlar tahlil edilecek; itaatin birleştirici, çekişmenin yıkıcı ve zaafın kaçınılmaz sonuçları Kur'anî ilkeler çerçevesinde değerlendirilecektir.

1. Ayetin Bağlamı: Bedir Sonrası Birlik Disiplini

Enfâl Suresi, Bedir Savaşı sonrası inmiştir. Sayıca az ve teçhizatça zayıf olan Müslümanların kazandığı bu zafer, yalnızca askerî başarı değil, iman, sebat ve Peygamber'e itaatin bir neticesidir. Ancak savaş sonrasında ganimet paylaşımı üzerine çıkan çekişmeler, iç zaafın habercisi olmuş; Enfâl 8/1'de bu mesele doğrudan ele alınmıştır.

Ayet ise, zaferi kalıcı kılacak olan esasları ortaya koyar: **itaat, çekişmeden kaçınma ve sabır**. Bu ayet, ümmetin yürüyüşüne yön veren ilahî bir stratejidir.

2. Allah'a ve Rasûlü'ne İtaat: Birliğin Temeli

Kur'an'da "Allah'a ve Rasûlü'ne itaat" ifadesi (Nisâ 4/59, 4/80; Âl-i İmrân 3/32) birçok kez tekrar edilerek ümmetin düzenli, ortak otoriteye bağlı bir yapıda kalması hedeflenmiştir. Peygamber'e itaat, yalnızca bir inanç göstergesi değil; sünnetin, yani ilahî vahyin pratik hayata yansımalarının kabulüdür.

Günümüzde sünneti dışlayan ve "sadece Kur'an" diyerek Rasulullah'ı devre dışı bırakan anlayışlar, ümmetin parçalanmasına yol açmaktadır.

İtaat, Birlik, Güç, Çekişme, Zaaf, Çözülme Ümmetin bugünkü zaafı, çoğu zaman dış düşmandan değil, iç hastalıklardan kaynaklanmaktadır. Her bir Müslüman bu soruyu kendine sormalıdır: **"Birliğe katkı mı sağlıyorum, yoksa ayrılığa mı hizmet ediyorum?"**

Oysa Kur'an'da açıkça buyrulmuştur: **"Kim Peygamber'e itaat ederse, Allah'a itaat etmiş olur."** (Nisâ, 4/80) Peygamber'siz bir İslam, ümmeti Kur'an etrafında bile birleştiremez. Çünkü Kur'an, sünnetsiz yaşanamaz.

3. Çekişmenin Tehlikesi: "Ve lâ tenâzeû" Uyarısı

"Tenâzu" kelimesi, karşılıklı olarak çekişmeyi, üstünlük yarışını ifade eder. Buradaki yasaklama, hikmetli istişareyi değil; benlik, haset ve rekabet temelli bölücü tartışmaları hedef alır. Kur'an, Mü'minleri kardeş olarak tanımlar ve aralarını düzeltmelerini emreder (Hucurât, 49/10).

Tarihte Cemal ve Sıffin olayları, Endülüs'ün çöküşü, Osmanlı'nın yıkılış süreci; hep iç ihtilafların ümmeti zayıflattığını göstermiştir. Bugün de mezhepçilik, cemaat taassubu, siyasî kutuplaşma gibi nedenlerle İslam dünyası, enerjisini kendi iç kavgalarında tüketmektedir.

Kur'an, kalplerin birleşmesini Allah'ın bir lütfu sayar: **"Sen onların kalplerini birleştiremezsin; ama Allah onların arasını ısındırdı."** (Enfâl, 8/63)

4. Zaafa ve Güç Kaybına Giden Yol

Ayetin devamında gelen "tefşelû" (cesaretin kırılması, kararsızlık) ve "rîh" (manevî güç, zafer ruhu) kavramları, çekişmenin sonucu olarak yaşanan içsel ve dışsal çöküşü betimler. Zaaf; önce bireysel moral kaybı, sonra toplumsal çözülme ve nihayet siyasî çöküş şeklinde kendini gösterir.

Kur'an'da bu sürecin tersine çevrilebilmesi için saf düzeni ve mücadele azmi övülmüştür: **"Allah, kendi yolunda, sanki birbirine kenetlenmiş bir bina gibi saf bağlayarak savaşırları sever."** (Saff, 61/4)

5. Kur'anî Birlik İlkeleri: Dirlik İçin Dirayet

a. Tevhid Akidesi

Allah'a yönelen tek bir kalp, ümmetin ortak gayesini belirler (Bakara, 2/163).

b. Kardeşlik Bilinci

Mü'minler birbirini yalnızca inançla değil, sevgiyle de kuşatır (Hucurât, 49/10).

c. İstişare ve Adalet

İhtilaflar ortak akla dönüştürülebilir; istişare ile rahmet doğar (Şûrâ, 42/38).

d. Affetme ve Merhamet

Sertlik, kalpleri dağıtır. Affedicilik, birliği korur (Âl-i İmrân, 3/159).

e. Ümmet Bilinci

Müslümanlar bir beden gibidir. Bir uzuv acı çekerse tüm beden etkilenir (Buhârî, Edeb 27).

Sonuç: Dağınıklıktan Dirilişe

Enfâl 8/46, ümmete bir uyarıdan fazlasını sunar:

İtaat, Birlik, Güç, Çekişme, Zaaf, Çözülme Ümmetin bugünkü zaafı, çoğu zaman dış düşmandan değil, iç hastalıklardan kaynaklanmaktadır. Her bir Müslüman bu soruyu kendine sormalıdır: **"Birliğe katkı mı sağlıyorum, yoksa ayrılığa mı hizmet ediyorum?"**

Sözlerimiz, duruşlarımız, tercihlerimiz bu yapının ya bir tuğlası ya da bir gedik açanı olacaktır. Kur'an'ın çağrısı hâlâ geçerlidir: **"Allâh'a ve Rasûlü'ne itaat edin; çekişmeyin, sonra zaafa düşersiniz, gücünüz gider."** (Enfâl, 8/46)

Bu çağrı yaşanırsa diriliş başlar. Aksi hâlde tarih tekrar eder.

Kaynakça

Kur'an Ayetleri: Enfâl 8/1, 8/46, 8/63; Nisa 4/59, 4/80; Âl-i İmrân 3/159; Hucurât 49/10; Şûrâ 42/38; Saff 61/4; Bakara 2/163, 2/191

Hadis: Buhârî, Edeb 27

Ümmet Bilinci

Ümmet bilincini anlamak için öncelikle ümmet nedir, bilinç nedir bilmemiz gerekir.

Ümmet; anne anlamına gelen ‘ümm’ kelimesinden türemiştir. “Ümm”, bir şeyin meydana gelmesine, terbiyesine, yetiştirilmesine, ıslahına veya başlangıcına temel olan köküne verilen isimdir. “Ümm” Kur’an’da hem anne, hem de ana, asıl, temel, uygun karşılık manasında kullanılmaktadır.

“Ümmet”, sözlükte, cemaat, yol, din, nesil veya topluluk demektir. Çoğulu ‘ümem’dir.

Ümmet kavramı şöyle tanımlanabilir;

1-Kendi irâdeleriyle veya bir zorunluluk sonucunda aynı yerde, aynı zamanda veya aynı dine uymak suretiyle bir arada yaşayan insan topluluğudur. Bu tanımdan hareketle birçok Müslüman bilgin, ‘ümmet’ İslâm’a inanan toplulukların tamamıdır der.

2- Bir imamın çevresinde sağlam bir birlik oluşturup düzenli bir şekilde faaliyet gösteren ve bazı insan gurupları üzerine hâkim olan bir topluluktur. Ümmet, hâkim bir milletin fertlerinden meydana gelen içtimaî / sosyal bir topluluktur.

3-Kur’ânda ‘ümmet’ kavramı farklı topluluklar için kullanılır. Söz gelimi, “*Yerde debelenen hiç bir canlı ve iki kanadıyla uçan hiç bir kuş yoktur ki, sizin gibi ümmetler olmasın...*” (En’âm. 38) âyetinde olduğu gibi hayvanlar ve kuşlar da birer ümmettir. Peygamberimiz (s.a.s.), köpeğin ve karıncanın bile bir ümmet (topluluk) olduğunu belirtiyor (Müslim, Selâm 38 / 2241, 4/1759; İbn Mâce, Sayd 2/ 3205, 2/1069).

4-Ümmet kelimesinin bazı âyetlerde ‘topluluk’ anlamında kullanıldığını görüyoruz: “*Sizden, hayra çağıran, ma’rûfu (iyiliği) emreden, münkeri (kötülüğü) önleyen bir ‘ümmet’ (topluluk /cemaat) olsun...*” (3/Âl-i İmrân, 104,113, Maide 66, Araf 159,164,181, Kasas 23).

5- Ümmet kendine has bir dine sahip olan kimse anlamına da gelir: “*Hakikaten İbrâhim, başlı başına*

bir ümmet idi ve Allah’a itaat ederdi.” (Nahl/120)

6-Ümmet kavramı başlangıçta tüm insanlık için de kullanılmıştır. Aslında insanlar, başlangıçta tek bir ümmet idi. Allah’ın gönderdiği peygamberler, onların sorunlarını çözüyorlardı. Ancak daha sonra aralarındaki bağy (taşkınlık) yüzünden anlaşmazlığa düştüler. Farklı farklı dinler uydurdular ve değişik ümmetler haline geldiler (2/Bakara, 213; 10/ Yûnus, 19).

İslâm ümmeti, Kur’an’a göre bir tek ümmettir. “*Gerçek şu ki, sizin ümmetiniz tek bir ümmettir. Ben de sizin Rabbinizim, öyleyse Bana ibâdet ediniz.*” (21/Enbiyâ, 92; 23/ Mü’minûn, 52) İslâm ümmeti, aynı imam /önder etrafında (Hz. Muhammed’in izinde), aynı vahye tâbi olarak bir araya gelmiş, Tevhid dinine gönül vererek vahdete ulaşmış, aynı amaca ulaşma gayretinde olan bir ümmettir. İslâm ümmeti, bir denge toplumdur. İnançta, amelde, hayatı değerlendirmede, ceza vermede ve yargılamada vasattır. Hiç bir konuda aşırı değildir. Fanatizm ve fundamentalizm ile ilgisi yoktur.

7-Hz. Muhammed (s.a.s.)’in nebîliğini kabul edip iman edenler ve onun risâleti ile gelen hayat şeklini yaşayanlar, birde bu statüye dâhil olmayıp genel anlamı ile “küfür” dairesinde kalanlar. Yani, ümmet-i icâbet ve ümmet-i dâvet.

“Ümmet”i tanımlamada 3 unsur vardır: Yer zaman ve din. **Yer;** Ümmetin üzerinde yaşadığı ülke, vatan veya ümmetin siyasî olarak hâkim olduğu toprak parçası. “Dâru’l-İslâm”, sadece Müslümanların yaşadığı yer değil, bilakis Kur’an ve Sünnet’in tatbik edildiği yer şeklindedir. **Zaman;** Ümmetin beraberce yaşadıkları çağ ve zamandır. **Din;** Ümmet fertlerinin inandığı ve hayatına uyguladığı dindir. Yer, Zaman ve din bağı ki **özellikle** din bağı, ümmeti oluşturan kişileri birbirine bağlar. Belli bir inanç, ideal, ülkü ve dünya görüşü etrafında birleşen topluluklar birer ‘ümmet’ oluştururlar. Ancak, İslâm kültüründe ‘ümmet’ kavramı daha çok

İslâm’a gönül vermiş Müslüman toplumu ifade eder.

Ümmetin tanımını yaptıktan sonra “**Ümmet Bilinci**” kavramını tahlil etmeye çalışalım. **Bilinç nedir? Şuur nedir? Ümmet bilinci nasıl olur?**

İnsanda farkındalığın, duygunun, algının ve bilginin merkezi olarak kabul edilen yetidir. Bilinç, şu’ûr, bilgiyi kalbe indirerek açık duygu ile hissetmektir. İdrakin ilk derecesi, bir bilginin düşünenin fikrine ilk varış derecesi, ilk görünümüdür. Bilgi ve mana olarak farkında olmak, farkındalığı hissetmektir. Neyi nerede nasıl ve niçin yaptığının farkında olmaktır. Gaflet ve boşluktan uzak, bir hakikati bir olguyu bilerek inanarak hissederek eyleme geçirme halidir. Bilginin, fikrin sahibini, menşeyini, nasıllığını, niceliğini, gerekçesini ve gayesini bilerek yerine getirmektir bilinç.

“**Ümmet Bilinci**” nedir, nasıl sağlanır?

İdeolojiler; dengesizlik, eşitsizlik, zulüm ve soykırım üreten insan mahsulü, maneviyattan uzak, sadece madde boyutunda sanal dünya, sanal gerçeklik ve sanal mutluluk vadeden sahte akıl oyunlarıdır. İdeolojilerin varoluşsal bakış açısı sakat olunca ürettiği de neticesi de sakat olur. İdeolojiler insanlığın insanî/ rûhî/ mânevî/ ahlâkî sorunlarına cevap aramayınca bunları sorun olarak üretti ve karşımıza çıkardı. İşte bundan dolayı ümmet bilinci, imânî ve ahlâkî bir zorunluluktur. Günümüzde İslâmî ideallerle, yaşanan gerçeklik arasında uçurum vardır. Problem İslâm’da değil İslâm’ı yaşadığını zanneden Müslümanlardadır. Bugün hakiki Müslümanlar için, Müslümanca yaşama özgürlüğü yoktur. İslâm ümmeti, İslâm medeniyeti, bugün bir hakikat ve yaşanan bir vâkıa olmaktan çıkmıştır. İçerisinde yaşadığımız dünyada bireysel anlamda inanç özgürlüğü varmış gibi sunulsa da aslında yoktur. İnandığımız değerleri toplumsal harekete dönüştürme özgürlüğümüz hiç yoktur. Müslümanlar, içinde yaşadıkları toplumları İslâm

toplumlarına dönüştürmeyi başaramıyorlar aksine Müslümanlar yaşadıkları topluma entegre oluyorlar maalesef. Düşünsel, kültürel, sosyal, siyasal bir dönüşüm, yenilenme ve değişim gerçekleştirilemiyor.

Sömürgecilik öncesi dönemde, kültürel / sosyal / siyasal hareketler, uluslar / kavimler / ırklar üstü ve etnik sınırları aşan hareketlerdi. Sömürgeciler; ümmet bilincini, ümmet gerçeğini ideoloji, ırk ve ulus temelli bir yapıya evirdiler. Tüm toplumlar bu zokayı yuttu. Siz “Özel”siniz. Ama biz Müslümanlar; temel İslâmî inançlar merkezinde toplanan, farklı etnik kökenleri olan, farklı dilleri lehçeleri şiveleri konuşan, farklı gelenek ve âdetleri paylaşan evrensel bir birliğiz, topluluğuz, ümmetiz /milletiz. Böyle olmamız gerekmiyor mu? Peki, niye böyle değiliz? Geçmişte çok güzel örneklerimiz yok mu? İslâm, Müslüman olan ve olmayan pek çok ulusu tek bir siyasal çatı altında topladı. Yüzyıllarca ırk ve benzer özelliklerde ayırım tanımayan bir İslâm ailesi içerisinde çeşitli ırklar ve inançtaki kişiler barış içerisinde bir arada yaşadılar.

Tarih, biz Müslümanlar için, özgürlük ve bağımsızlığın insanî ve ahlâkî bir yürüyüşüdür. Bugün Müslümanlar olarak İslâmî kişiliğimizi temsil edememekteyiz. Bu durumdan hepimiz sorumluyuz. Bugün ulus kavim ırk etnik yapı üzerine kurulu halklar kendisinden olmayanları dışlamakta, aşağılamaktadır. Egoist insanların oluşturduğu ırkçı faşist yaklaşım kendilerinden başkalarına yaşam hakkı tanınamakta ve bu durum da dünyayı idare eden aklın ve gücün “Daha küçük parçalara ayır daha rahat sömür daha kolay kullan modeli”nin hayata yansımasıdır.

Bugün, yeryüzünü ve bütün insanlığı ilâhî anlamlarla kucaklayan İslâm, bu çölleşmeyi durdurmak istemektedir. Bu çölleşmeyi biz Müslümanlar durdurabiliriz. Bunun için de, bütün bir yeryüzünde ve hayatın her alanında ilâhî bağların dışında hiç bir bağ kabul etmeyecek şekilde özgürce düşünmeyi, özgürce karar vermeyi ve özgürce davranmayı öğrenmeliyiz. İslâm, tarihten çekilmeye zorlandığı modern zamanlara kadar çok halklı, çok dilli, çok renkli yapılar kurdu. Bu yapıları yüzlerce yıl ayakta tuttu. İslâm, tarihi seyri ve anlayışında insanlığa toplu baktı. Hak tarafını seçenler, hakkı örtenler veya Haktanmış gibi görünenler. Belirleyici olan İlahi ilke-

İslâm, Müslüman olan ve olmayan pek çok ulusu tek bir siyasal çatı altında topladı. Yüzyıllarca ırk ve benzer özelliklerde ayırım tanımayan bir İslâm ailesi içerisinde çeşitli ırklar ve inançtaki kişiler barış içerisinde bir arada yaşadılar.

lerdir. Hak taraftarı veya karşısında olanlar. İslâm, insanlık tarihinin en geniş, en kapsamlı, en kuşatıcı, en zengin kimliğinin ifadesi oldu. Alt kimlikler belirleyici olmadı.

Peki Ümmetçi anlayışımızı nasıl ve ne zaman kaybettik?

İslâm'ın etkisinin azalmasıyla ulusalıcı, mikro milliyetçi akımlar yayılmaya başladı. Maalesef Evrensel İslâmî söylem, hızlı bir şekilde yerelleşmiş ve bir hizip dili haline getirilmiştir. Günümüzde de hizip kendi kutsallığına kendisi karar vermektedir. Hizip bencilliği cemaat kavramı etrafında kümelenen guruplarca çok yaygın bir sapma haline gelmiştir. İslâm'ın ilk dönemlerinde mescidlerin/ câmilerin sosyal, toplumsal, kültürel ve siyasal işlevleri vardı. Bugün câmiler, sadece namaz kılınan mekânlar haline dönüştürüldü. Sekülerizm dünyevileşme ve konformizm müslim-gayrimüslim herkesi kuşattı etkiledi dönüştürdü. Sekülerizm veya Laiklik, dinden, dinî olandan kaçıştır. Maddî dünyayı, ilâhî düzenden bağımsız olarak algılamaktır. Laiklikle birlikte din, kamusal alanın dışına sürülmüş, özel alana hapsedilmiştir. Din hayatın her alanına etki eden bir güç olmaktan çıkıp sadece bazı ibadetlere indirgenince din mistik, sadece kısıtlı ilmiyal bilgisi ile kısır bir din olgusu ortaya çıktı. Heva ve hevese uyan nefis, kolay olanı, sınır tanımaz anlayışı tercih etti. Batı aklı batı projesi de devreye girince Ulus-devlet fikri yani ırksal üstünlük fikrine dayalı olarak ortaya çıktı. Daha da geriye gidecek olursak çıkış noktası ilk yaratılış yıllarına gitmektedir. İblisin-şeytanın Allah'ın emrine karşı çıkması, madde mana, ateş toprak kıyası yaparak ateşin toprağa üstünlüğünü savunmasına dayanır. Tıpkı genetik biyolojik olarak benim ırkım senin ırkından üstündür fikri gibi. Ümmet anlayışı ulus anlayışına dönüştü.

Sonuç olarak şöyle söyleyebiliriz; İslâm, herhangi bir özel halkın mutluluğunu değil; bütün bir insanlığın mutluluğunu amaçlar. İslâm,

herhangi bir tarihsel dönemin değil; bütün zamanların gerçeğidir. Hangi renge, hangi ırka, hangi ulusa ait olursa olsun her Müslüman, evrensel İslâm ümmetinin şerefli bir üyesidir. Müslümanlar için ırk ve kabile bağları değil; İslâm bağları önemlidir.

Bizler, Müslümanlar olarak yeryüzündeki varoluş faaliyetlerimizi İslâmî ilke ve ahlâk sınırları içerisinde düzenlemek zorundayız. **İslâmî ilkelerden bağımsız bir İslâmî yaşam olamaz.** Hiç birimiz, hiçbir nedenle İslâmî bütünselliği bir kenara itemeyiz. İslâm, bizlere kendilerine itaat edeceğimiz emir sahiplerinin ırklarının, renklerinin, ülkelerinin önemli olmadığını, emir sahiplerinin Allah'a, Rasûl'üne ve Allah'ın koyduğu yasalara uygun hareket ettikleri sürece kendilerine itaat edilmesi gerektiğini öğretiyor. Peygamberimiz (s.a.s.), bir câhiliyye âdeti saydığı atalarla, soy soplâ, kabile ve aşiretle övünmeyi kesinlikle ortadan kaldırmıştır. Müslümanlar, bütün zamanların en büyük ailesidir bunun adı ümmettir. Müslümanlar, bütün adımlarını, bu büyük ailenin sağlığını ve geleceğini düşünerek atmalıdırlar. Müslümanlar olarak görevimiz, inançlarımızı, değerlerimizi, kavramlarımızı özgürleştirip özgünleştirip insanlık çapında geçerli olacak şekilde yüceltmektir. İnaniyoruz üstünüz. Üstünlüğümüz inancımız, ahlakımız ve takvamızdır. Yerel lokal ve dar bir kalıpla düşünmekten çıkıp evrensel ve tüm insanlığa çözüm sunan ve hitap eden bir bilgelik, birikim ve yaklaşımla değerlerimizi sunmalıyız.

Günümüzde kavim, ırk, ulus, ülke farklılıkları ayrıştırıcı değil bunlar birer zenginlik çeşitlilik renklilik olarak kabul edilmelidir. Evrensel inancın temsilcisi olan Müslümanlar, ulusal ve bölgesel sınırları aşmak zorundadır. Müslümanlar arası ilişkiler, uluslarüstü bir kültür ve medeniyet kurmaya, uluslarüstü bir birliği sağlamaya yönelik olmalıdır.

Rabbimiz âlemlerin rabbidir. Bütün bir yeryüzü mescidimizdir. Pey-

gamber Efendimiz, sadece Arap ulusuna değil, bütün âlemlere rahmet olarak gönderilmiştir. Biz Müslümanlar, bir ırka, bir ulusa, bir ülkeye değil; Allah'a ibâdet (Kulluk) için yaratıldık. Bütün bir yeryüzü bizim ülkemizdir. Bizler, bir aşireti, ırkı, ulusu, bölgeyi ve ülkeyi putlaştıramayız. Kişi ya Allah'ın kuldur, ya da diğer insanların.

Rabbimiz, soyumuza, sopumuza, ırk ve rengimize, yaşadığımız ülkeye göre değil kulluğumuzun ölçüsünce bize değer verir. İslâm âilesi içerisinde hepimiz eşit hak ve sorumluluklara sahibiz. Irk, bölge, ulus, kabile, dil, renk asabiyeti insanlığı fesâda veren, insanlığı parçalayan, insanlığın kamplara bölünmesine neden olan bir asabiyettir. Asabiyet dinimizce yasaklanmıştır.

Evrensel İslâm inancının temeli-ni Yaratıcı'nın birliği düşüncesi teşkil eder. Bütün bir insanlık kendisini yaratan irâdenin öngördüğü yasalar/değerler etrafında bütünleştirebilir. İlâhımız tek bir ilâhtır. O'ndan başka ilâhımız yoktur. Milletimiz, tek bir millet; yani İslâm ümmetidir. Hepimiz aynı anlam ve amaçlara bağlıyız. Temel inançlarda ümmet olarak hepimiz aynı anlayışı paylaşıyoruz. İslâm, insanlığın ortak değerlerini, ortak menfaatlerini korur ve gözetir. İslâmî bir toplumda imtiyazlı ırk, imtiyazlı kişi, imtiyazlı âile, imtiyazlı sınıf, imtiyazlı renk yoktur. İslâm, herhangi bir özel topluluğun kurtuluşunu değil; bütün bir insanlığın kurtuluşunu sağlamak ister yani Ümmetçidir. **İslâm, kimseye özel bir**

konum vermez. Hiçbir Müslüman verâset yoluyla kazanılmış ayrıcalıklara sahip olamaz. Bizim ölçütlerimiz, genetik ölçütler değil; bölgesel ve ulusal ölçütler değil; evrensel ilâhî ölçütlerdir.

Gazze, Arakan, Doğu Türkistan, Keşmir vs. vs. dünyanın her tarafındaki Müslümanlar beni ilgilendirir. Ümmet bilinci bunu gerektirir. Bugün yeryüzünde Müslümanların tekrar izzetli bir duruş sergileyerek ölümden korkmadan ölümü öldürerek azgınlaşan, zalimleşen, gaddarlaşan Siyonist zalimlere ve destekçilerine dur demelidir. Zaman izzetli duruş zamanıdır. Ya izzetimizle yaşar ve ölürüz ya da zelil bir şekilde hem bu dünyada hem ahirette halimiz perişan olur. Şimdi tüm ayrıştırıcı fikir mezhep ve düşünceleri bir kenara itme asgari müştereklerde birlik olma ümmet olma zamanıdır. Ya ümmet olur kurtuluruz. Y da tefrikaya düşer birer birer yok oluşumuzu izleriz. Vakit uyanma vaktidir.

Bagara suresinin 128. ayetiyle sözümüzü sona erdirelim. *“Ey Rabbimiz! Bizi Sana teslim olanlardan /müslümanlardan kıl, neslimizden de Sana teslim olan müslüman bir ümmet çıkar, bize ibâdet yerlerimizi göster, tevbemizi kabul et;zira, tevbeleri kabul eden, çok merhametli olan ancak Sensin.”* Amin.

ABDULVAHİD SİPAHIOĞLU

Yeni Bir İslami Söylem için Dağarcık: **Ahlak**

Dağarcık yazıları serimizin bu hal-kasında konumuz kendisine karşı kör-leştirdiğimiz bir kavram; ahlak olacak. Ahlak alabildiğine evrensel ve hemen her fikir akımının üzerinde hak iddia ettiği bir kavramdır. En çok zikredildiği zamanlar ise devrimsel hareketlerin iktidara geldikleri zaman güç ve servet karşısında bütün “ahlaki” iddialarının aksine hareket etmeyi adet edindikleri dönemler olmuştur. Bu dönemlerde; güç elde eden iktidarların belirli bir zenginleşmeyi hem uhdelarında top-

lamaları hem de destekçileri arasında pay etmeleri dolayısıyla ahlaki ilkelere aykırı hareket etmek bir toplumsal taban kazanır. Bundan dolayı toplumlar için ahlaka sürekli vurgu yapmak zorunluluk halini alır.

Ahlak felsefi arka planı ve insanın varoluşsal meselelerinin bir parçası olması itibarıyla tanımı ve tarifi zor bir kavramdır. Ahlaki olanın nasıl tanımlanacağı, kaynağının ne olduğu ve hangi davranışın ahlaki olup olmayacağına nasıl karar verileceği bütün çağlarda

insanların önemli bir meselesiydi. Nitekim Müslümanlar da hicretin ilerleyen asırlarında felsefe, kelam ve fıkın bir parçası olarak ahlaki tartışmaya ve müstakil ahlak kitapları telif etmeye başlamışlardı. Öyle ki asırlar geçtikçe bu kitapların hacmi, çeşitliliği epeyce artmış; dilleri zaman ilerledikçe belirli bir ağırlık kazanmıştır. İslâm'ın tarih sahnesine çıkmasından 5-6 asır sonra, Müslümanlık yeryüzünde dört başı mamur bir şehirler ağı ve siyasi-ekonomik kültür oluşturduğunda ahlak en

temel konulardan birisi olmuştur.

Klasik kitaplara bakıldığında ahlakın üç şubesi olduğu görülür; siyaset, ev ve nefis. Her biri için hangi tedbirlerin alınması gerektiği ya birlikte ya da müstakil eserlerde konu edinilmiştir. Bununla beraber felsefe ve nas merkezli ahlak anlayışları farklı ekoller oluşturmuştur. Kur'an ve sünnetin ahlaka kaynaklığı yanında filozofların ahlak alanındaki tartışmaları da ciddi bir yekunu oluşturmaktadır. Bunlar gibi ahlakın bir disiplin olarak çokça problemi vardır. Ancak bizim açımızdan ahlaka dair soruşturmanın teknik ve tarihsel kısmı için bu kadarını zikretmek yeterlidir. Zira herkes internet marifetiyle ahlaka dair çok sayıda bilgiye ve tartışmaya hızlıca ulaşabilir. Ancak bizim muradımız bu kavrama bir perspektif kazandırmak, daha doğrusu bu kavrama bir perspektiften baktırmaaktır. Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi bu kavram o kadar zikrediliyor ve tüketiliyor, hakkında o kadar çok beyanat veriliyor ki bu durum artık insanların derin bir kayıtsızlık içine düşmesine, körleşmesine neden olmuştur. Dolayısıyla ahlaktan bahsetmek ya da onunla çizilen sınırların ne olduğunu konuşmak anlamsızlaşmaktadır. Buradan çıkış yolu da kavrama ibtidai ve sade bir anlam düzeyinden bakarak onu okumaya yeniden başlamaktır.

Bunun nasıl olacağını ele almadan önce bunun neden olması gerektiğine değinmekte fayda var. Çağımızın kimi önemli düşünürlerinin vurguladığı üzere modernite ve arkasından gelen post-modernitenin insana en büyük kötülüğü ondaki ahlaki bütünlüğü parçalaması olmuştur. Hayatın bölündüğü kompartmanlar içinde farklı ahlaki tutumlar sergilemeye; kamusal ve özel alan ayrımı içinde ilkesel duruşun sürekli eridiği bir ikilem yaşamaya mecbur kalması insandaki bütünlüğü yok etmiş görünmektedir. Dolayısıyla hayatın her anı için geçerli bir ahlaki tutum yerine koşullara ve yerine göre hareket eden bir insan tipi imal edilmiştir. Bu insan unsurunun en büyük vasfı ise küresel iktidar ve sermayenin verdiği görevleri yerine getirmek adına bütün hadleri çiğneyebilecek olmasıdır. İkinci bir vasfı ise kendisine dayatılan tüketim kültürüne gönüllü olmasıdır. Yemenin, içmenin, gezmenin, giymenin ahlaki sınırlarla çevrelenmesi; hızlı moda anlayışından ayrışması ahlaki bütünlüğünü kaybetmiş kişiler için mümkün değildir.

Bizim ahlak meselesi için ele alacağımız hususlar bu bütünlüğün nasıl sağlanacağını değilse bile neden sağlanamadığını anlamaya yardımcı olmak amacına matuftur. Zira ahlak meselesi bir ufak yazıyla gündem edinilebilirken; idrak edilmesi hayati kuşatan

Gazzalî'ye göre kişi akıllı olsa dahi bunlara karşı kendini korumuyorsa zorluk anlarında akli onu koruyamaz. Biz İhyâ'nın bütününden ve başkaca alimlerin kitaplarından mülhem olarak buna bir de kibri ekleyebiliriz.

derin bir anlayışı gerektirir. Çocukluktan gelen bir terbiye sürecinin yanında sürekliliği olan bir denetim mekanizmasına ihtiyaç duyar. Ahlak alanını oluşturan, tabiri caizse davranışların muharriki konumundaki duygu ve düşünceler kalbin ve aklın yüzeyinde değil derinliklerinde yatarlar. Ve bunların şekillenmesi uzun bir zamanı alır. Bozulmaları yahut değişimleri de aynı şekilde uzun bir zamanı gerektirir.

Nitekim çok istemesine rağmen kızgınlık anında öfkesini durduramayan kişinin kalbinde ve aklında değişim için yeteri kadar uğraşmadığı anlaşılar. Fakirlikten zenginliğe terfi edince hep düşündüğü gibi bol bol veremeyen insanın aslında kalbinde ve aklında bunu harekete geçirecek duygu ve düşünceleri yeterince olgunlaştırmadığı söylenebilir. Bunlar gibi örnekler ve akla gelebilecek başka örneklerde görüleceği üzere ahlak bir derinliğe sahiptir ve onun bütünlüğünün bozulması insanda çok ağır bir hasar bırakabilir. Biz bahsettiğimiz üzere bu süreci tersine çevirecek ve güzel ahlaka sevk edecek şeyin ne olabileceği üzerine kafa yoracağız. Bir başlangıç noktası tayin etmeye çalışacağız.

İhyâ'nın dostlukla ilgili bölümünde iyi dostun özellikleri arasında güzel ahlaklı olmayı da zikreden Gazzalî, burada güzel ahlakı bozan dört hasletten bahsetmektedir. Bunlar gazap, şehvet, cimrilik ve korkaklıktır. Gazzalî'ye göre kişi akıllı olsa dahi bunlara karşı kendini korumuyorsa zorluk anlarında akli onu koruyamaz. Biz İhyâ'nın bütününden ve başkaca alimlerin kitaplarından mülhem olarak buna bir de kibri ekleyebiliriz.

Bu beş hasletin temel özelliği hepsinin insan hayatının devamlılığı için zorunlu olmalarıdır. Gazap/öfke insanı ihtiyaçlarını tedarik etmek ve sahip olduklarını bir başkasının tasallutundan korumak için gereklidir. Şehvetler insanın açlıktan ölmemesi ve neslini devam ettirmesi için gereklidir. Cimrilik ise insanın ihtiyaç duyduğu, hayatta kalması için gerekli olanı elinde tutması için lazımdır. Korkaklık ise tedbirli olmasını, gücünün yetmeyeceği zamanlarda kendini ve sahip olduklarını kurtarmasını sağlar. Son olarak kibir; insanın iddiasını ortaya koymasını, hakkını savunabilmesini, bir eser

üretmesini mümkün kılar.

Güzel ahlaka ulaşmak, yaratılışımızdan gelen bu hasletlerin güzel olan neticelere ulaşmak için terbiye edilmesiyle mümkündür. Nitekim insan her halükarda ahlaklıdır, ahlaksız insan yoktur. Fakat o ahlak güzel ya da çirkindir. Yaratılışın terbiyesi yahut aslına uygun bir biçimde korunabilmesi için sürekli bir dikkat göstermektir güzel ahlaklı olmak. Ve onun ne durumda olduğunu da ancak zorluk ve bolluk anlarında görürüz. İktidar olundugunda çalmamak ya da zorbalık göstermemek, güçlü olduğu anda zulmetmemek, malında ihtiyaç sahiplerinin hakkı olduğunu bilmek, hak olanı savunmada cesur davranmak, zayıf olana karşı büyüklük taslamamak, dünyalık nimetler uğruna adaletsiz ve haksız fiillere girişmemek güzel ahlakın neticesidir.

Bu kavramları takip ettiğimizde bir kişinin davranışlarının tek başına onun ahlakını göstermeyeceğini öğreniriz. Elbette kendi durumumuzu da buradan tartabiliriz. Malımız olmadığı için mi infak etmiyoruz yoksa cimrilüğümüzü ıslah etmediğimiz için mi? Korkak olduğumuz için mi mütevazıyız yoksa kibrimizi ıslah ettiğimiz için mi? İmkan bulunmadığı için mi şehvetlerimize kapılmıyoruz yoksa onları ıslah ettiğimiz için mi? Hakkımızı mı savunuyoruz yoksa büyüklük mü taslıyoruz? İşte bunların ayrımını yapabilmek ahlakın durumunu tartabilmeyi mümkün kılmaktadır. Bu ayrımlar da beş hasleti doğru anlamak ve tanımakla yapılabilecektir.

Ahlak kavramını ele almak bizi, güzel ahlakın mahiyetini kavramak ve onun için nereden başlanabileceğine dair fikir sahibi olmak noktasına getirdi. İslamî mücadelenin nerede zedelendiğini, nasıl toparlanabileceğini düşünmeye de bu noktadan başlayabiliriz. Nihayetinde ahlakı güzel olmayanların omuz vereceği bir davanın güç kazanamayacağı açıktır.

Kötü

Dedi ki: Tanrı iyidir; Tanının yaratıkları iyidir; Tanrı'nın istedikleri de iyidir.

Dedi ki: Tanrı bilir ve bildikleri iyidir; Tanrı güçlüdür ve gücünü iyiden yana kullanır.

Dedi ki: O halde neden kötü vardır ve kötü egemendir?

O halde önce "Kötü"ün ne olduğundan başlayalım; tanıyalım ki kötünün egemenliğine son verebilelim.

Kötü nedir? İyinin yokluğu mudur, yoksa iyiliğin eksikliği midir ya da iyiliğe alternatif Tanrı tarafından yaratılmış bir olgu mudur? Belki de iyiliğin anlaşılması için iyiliğin yanına iliştilmiş bir aparatır!

Kötü gerçekten var mıdır yoksa biz insanların ürettiği bir vehim midir? Kötü gerçekten varsa onu iyi olan Tanrı nasıl ve neden yaratsın? Kötü gerçekse ve varsa hayvanlar ve bitkiler için kötüden bahsedebilir miyiz?

Kötü iyiye dost mu düşman mı; kötü iyiyi yok mu eder yoksa onu besleyip güçlendirir mi?

Kötü iynin yokluğu olamaz; çünkü bir şeyin yokluğu onun zıddını doğuracağı bir yasa değildir. İyi esas ise kötü izafi olur; izafi olan da esas olanın yerine kaim olamaz.

Kötü iynin eksikliği de olamaz; zira iyi tam/ mükemmel olduğu için onun eksikliğinden bahsedilemez.

Kötü iynin alternatifi de olamaz; çünkü Tanrı mükemmeli yaratır; mükemmel olanın alternatifi her neyse Tanrının yaratma ilkesine aykırı olur.

Kötü, iynin anlaşılması için yanına iliştilmiş bir aparat da olamaz; zira iynin anlaşılması için başka bir şeye ihtiyaç yoktur. İyi, iyi olarak anlaşılabilir kadar sarıhtır.

O halde kötüyü; "Şeyin olması gerektiği amaçta, zamanda ve yerde kullanmamaktır" şeklinde tarif edebilirim. Tanrı her şeyi bir amaca binaen yaratmıştır. Bu Allah'ın el Halik isminin gereğidir. O hiçbir şeyi boş, boşa yaratmamıştır. Amaç; şeyin var olma, var edilme gereksesidir. Allah'ın varlık dünyasındaki yası budur: Her yaratılan bir amaca binaendir ve insana verilen görev şeyleri amaçlarına uygun kullanmaktır. İyi bu amacın gerçekleşmesi halidir ki bu aynı zamanda ilahi yasanın tecelli etmesi durumudur.

Kötü ise söz konusu ilahi yasanın

gerçekleşmesine mani olmaktır; bu tamamıyla insana has bir yetkinliktir. Allah, insana hürriyetini- ki iyidir- kazanması ve yaşaması için iyiyi tecelli ettirme sorumluluğunu bir yeti olarak vermiştir. İnsandan istediği- ki iyidir- ise bu yetiyi kullanması ve işlevsel hale getirmesidir. Hür olma yetisinin işlevsel hale gelmesi ona süreklilik ve kapsayıcılık vasıflarını kazandırır. Buna Kader de diyebilirim. Hürriyetini kazanmış insan, Kaderini de inşa etmiştir.

İyiyi Adalet; kötüyü ise zulüm gibi düşünebilirim. Adalet: Hakkın sahibine tam olarak yerinde ve zamanında teslim edilmesidir. Hak edilen eksik veya gecikmiş halde ya da yerinde olmadan verilmesi durumunda Adalet gerçekleşmiş olmaz. İyi de şeyin doğasında olması hasebiyle şeyde tam, yerinde ve zamanında gerçekleşmemesi durumunda olacak olan kötüdür. Mesela merhamet iyidir; ancak yerinde, zamanında ve tam olarak gösterilmediği zaman o merhamet olmaktan çıkar zulüm olur; zulüm ise kötüdür. Keza; muhtaç olana yardım etmek, paylaşmak iyidir; ancak eksik, zamanında ve yerinde yapılmadığı zaman o kötüye dönüşür; çünkü iyi olmasının amacı gerçekleşmemiştir. Doğru konuşmak iyidir; ancak konuşmaya yalan, iftira, eksiklik ya da fazlalık eklemek konuşmanın amacını bozduğu için kötü olur. Bir örnek daha verelim: Merhamet etmeyen yani zalim olana engel olmak iyidir; fakat tam olarak, yerinde ve zamanında engellenemese o kötüye dönüşür. Gazze bunun tipik örneğidir. Siyonist İsrail merhamet etmemekte ısrar ediyor; paylaşmıyor, iyileştirmiyor, iyi olana engel oluyor. Merhamet etmeye çalışanlar, paylaşmak, vermek

isteyenler ise bunları tam, yerinde ve zamanında yapmıyorlar; yapmadıkları için de Gazze'de katliam yapılıyor. Bu açıdan insan olarak her birimiz ve hepimiz kötü olana engel olmadığımız için kötüyüz.

Allah biz insana içinde yaşamak, onu işleyip geçimini sağlamak ve neslini devam ettirmek üzere bir arz hediye etti. Bu iyidir. Bu bakır araziye bir bağa dönüştürmeye yetecek yetkinlik ve akletme yetisi verdi. Bu da iyidir. Biz insanlar bu arzı bir bağa dönüştürmeyi başardık. Bu insan için iyidir. Sonra; içimizden bir kısım insanlar kıskançlık, hırs, öfke, kin, güç ve tanrı olma isteği- ki bunların hepsi kötüdür- gibi duygusal davranışlarla bu baği bir savaş alanına çevirdi. Bazılarını bağdan kovdular, bazılarını kendilerine köle yaptılar, bazılarını öldürdüler, bazılarını yoksunluğa mahkûm ettiler. Bazıları ise bunlara engel olmaya, hürriyetlerini satmamaya karar verip direnmeye, kötü olanı bağdan çıkarmaya çalıştılar.

Tanrı insana verdiği bağ yapabilme yetkinliği ve akletme yetisi sebebiyle şimdilik hakemlik görevinde. O ister ki Yetkinliği ve akletmeyi kullanabilenler kazansın; çünkü yetkinlik ve akletme yetisi iynin hammaddesidir. İyi ancak onlarla iyi düşünmeye, iyi tasavvura, iyi eyleme ve iyi yaşama dönüşür. Hakem olan Allah kanaat notunu iyi ve iyi olandan yana kullanacağını vadediyor; cennet bu notun karşılığıdır. Cehennem ise kötü olana kanaat notudur.

Kötünün olması iynin veya iyi olanların görevlerini tam, yerinde ve zamanında yapmamalarından sebeptir; ya sessiz kalırlar, ya iyiyi aktifleştirmezler, ya kötüye engel olmazlar ya da hakikatte kendileri de kötüdür.

FARKINDA MIYIZ?

*“Allah’ım! Kalplerimiz arasına ülfet ver.
Aramızı düzelt. Bizi selamet yollarına ilet.
Bizi karanlıklardan kurtarıp aydınlığa kavuştur.”*

Bir çocuğun ağlamasını işiten ve
annesinin kalbini dahi düşünen
duası kıyamet gününe saklanmış
bir serinliktir bizi kucaklayan merhamet

Yetimdir ve yetimler ona emanet
borcumuza kefil bir dostumuz var
kendi canımızdan bile daha yakın
bize kıyamaz dualarına bir bakın

Ateş yakmış sanki birileri bizi davet eder
kelebekler gibi dolaşırız alevlerin etrafında
bizi kim kurtarır bu ateşin yakıcı çağrısından
elinden tutmazsak, duymazsak yanarız

Yağmur gibiyiz öncesi mi hayırlı
yoksa sonrası mı bilinmez
insanlar için ortaya çıkarılmış
en hayırlı topluluğuz farkındaysanız

Merhamet ve şefkatte bir beden gibiyiz
birimizin acısı diğerinde sızlar içten içe
sevgi ve merhamet yoksa
bize güzel akıbet imkansız
hiçbir gölgenin bulunmadığı bir günde
Allah’ın arşının gölgesinde
Buluşmayı kim istemez

Öyleyse sevgi ve muhabbet besleyin,
düşmanlıktan ise uzak durun
birbirine kenetlenmiş tuğlalar gibi
“Ey Allah’ın kulları, kardeşler olun.”